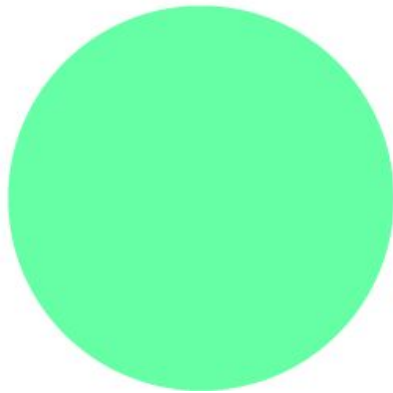

RATKAISTAAN SUOMEN SUURIN ONGELMA

PUOLUEIDEN RATKAISUT
NUORTEN SYRJÄYTYMISEN TORJUMISEKSI

KESKUSTA	3
KOKOOMUS	8
KRISTILLISDEMOKRAATIT	12
PERUSSUOMALAISET	14
SOSIALIDEMOKRAATIT	17
SINISET	21
RKP	25
VASEMMISTOLIITTO	29
VIHREÄT	32

KESKUSTA

Nuorten yhteisötakuu – Keskustan vaihtoehto nuorten syrjäytymisen torjumiseksi

”Eksynyt nuori tarvitsee tukemme ja elämälleen merkityksen. Harrastus, kannustus ja luottamus voivat muuttaa suunnan.”

”Ihmisen kokemus turvatusta olosta syntyy oman elämän hallinnasta. Haluamme estää syrjään joutumista, rikollisuutta ja ihmisen elinympäristön vaaroja.”

Otteita Keskustan periaateohjelmasta

Keskusta uskoo yhteisöllisyyteen, ylisukupolvisuuteen, välittämiseen ja vastuunkantoon. Näiden arvojen pohjalta haluamme olla vahvistamassa suomalaista yhteiskuntaa ja torjumassa nuorten syrjäytymistä.

Nuorten syrjäytyminen on suomalaisen yhteiskunnan kiperimpiä ongelmia. Sen alla on useita huolestuttavia ilmiöitä, joita näemme yhteiskunnassa tutkimuksen valossa sekä myös omin silmin: nuorten miesten putoaminen opinpolulta, maahanmuuttajanuorten ja ensimmäisen polven suomalaisten korkea syrjäytymisriski, nuorisotyöttömyys ja opiskelijoiden mielenterveyden vaikeudet ovat näistä esimerkkejä. Syrjäytymisen taustalla voi olla myös taloudellisten taitojen tai elämänhallinnan puutetta, rikkinäisiä perhetaustoja, päihdeongelmia tai jopa radikalisoitumista. Ongelmat ovat moninaisia ja jokainen vaikeuksissa oleva nuori on yksilö. Kaavamaisia patenttiratkaisuja nuorten syrjäytymisen ratkaisemiseksi ei ole. Nuori on kohdattava ja hänelle on räätälöitävä oma henkilökohtainen polkunsä.

Tärkeää on syrjäytymistä ennakoiviin tekijöihin puuttuminen mahdollisimman aikaisin. Ennaltaehkäisy on aina tehokkaampaa kuin oireiden ja ongelmien korjaaminen jälkikäteen. Siksi keskusta korostaa lasten, nuorten ja perheiden palveluiden kehittämistä keskeisenä osana nuorten syrjäytymisen ehkäisyä. Ratkaisuja on etsittävä perheiden hyvinvoinnin, koulutusjärjestelmän ja yhteisöjen jäsenyyden sekä osallisuuden tunteen vahvistamisen alueelta.

Ennaltaehkäisyn lisäksi tarvitaan keinoja vastata nuorten akuuttiin hätään silloin, kun ongelmat ovat jo edenneet pitkälle. Tällöin tuen on oltava saavutettavissa matalalla kynnyksellä ja tiedonkulun on toimittava ammattilaisten välillä, jotta ongelmat voidaan tunnistaa ja oikea tuen muoto löytyy.

Syrjäytymisen ehkäisyssä työpaikan saaminen ja etenkin se ensimmäinen työpaikka ovat korvaamattoman tärkeitä. Työ tarjoaa yhteisön, rytmin arjelle ja kokemuksen itsensä merkityksestä ja arvosta. On hienoa, että erityisesti nuorisotyöttömyys on laskenut viime vuosien

aikana. Keskusta toivoo, jatkossakin mahdollisimman moni nuori saa mahdollisuuden työn kautta osoittaa kykyjään ja vakautta elämäänsä.

Keskustan ehdotukset nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn:

1. Valmiudet opinpolkuun ja työelämään

Varhainen vaihe on keskeinen syrjäytymisen ehkäisemisessä. Keskusta tahtoo puuttua lasten oppimisen ja sosiaalisten taitojen kehityksen vaikeuksiin jo opinpolun alussa.

Pienten lasten koulu

Keskusta esittää peruskoulun ensimmäisille vuosille pienten lasten koulua. Tämä on yksi vastaus peruskoulumme suuriin haasteisiin, jotka näkyvät kasvavana eriarvoisuutena ja oppimiseroina. Liian monet nuoret eivät saa riittäviä valmiuksia toisen asteen koulutuksen opintoihin.

Pienten lasten koulussa olisi perustaitojen tarkastelupiste, joka ajoittuisi toisen luokan loppuun. Eteenpäin siirryttäisiin joustavasti, vahvalla tuella ja vaihteittain, kun oppimisen perustaidot on saatu hallintaan. Esikoulu ja kaksi ensimmäistä luokkaa joustaisivat ajallisesti nykyistä enemmän. Olisi tietysti myös mahdollista, että joku suorittaisi kokonaisuuden kolmea vuotta lyhyemmässä ajassa. Tämä tasaisi myös alku- ja loppuvuonna syntyneiden oppimiseroja. On välttämätöntä huolehtia siitä, että kaikki pääsevät toiselta luokalta eteenpäin riittävän vahvoilla perustaidoilla. Annetaan lapsille aikaa oppia ja tuetaan oppimisvaikeuksissa varhain, jotta ne eivät johda kasautuviin vaikeuksiin ja jälkeen jäämiseen opinpolulla.

Oppioikeuden laajentaminen

Keskusta haluaa nostaa oppivelvollisuuden takarajaa nykyisestä seitsemästätoista ikävuodesta kahdeksantoista ikävuoteen. Nykyisen peruskoulun oppimäärän lisäksi uutena kriteerinä tulisi vaatimus jatko-opintovalmiuksista. Jos koulun keskeyttää alle 18-vuotiaana katsotaan, että jatko-opintovalmiuksia ei ole saavutettu. Tällöin kunta ottaa kopin alle 18-vuotiaasta koulunsa keskeyttäneestä nuoresta.

Opinnot keskeyttänyt nuori ohjattaisiin vapaan sivistystyön, kymppiluokan, työpajatoimintaan tai esimerkiksi valmentavan koulutuksen piiriin. Keskeistä on perustaitojen hallinta ja jokaisen nuoren huomioiminen omana yksilönä. Kaavamaisten ratkaisujen sijaan tarvitaankin useita erilaisia tukitoimia, jotka auttavat nuorta eteenpäin.

2. Löydetään apua tarvitsevat

Pääasiallinen vastuu vaikeuksissa olevien nuorten löytämisessä on meillä jokaisella, lähimmäisinä ja lähiyhteisöjen jäseninä. Tavoitteena on oltava, että yhtä useampi löytäisi paikkansa yhteiskunnassa yhdessä toisen ihmisen kanssa. Kunnollinen aikuiskontakti tai ystävyysuhde tukee nuoren jaksamista. Jokaisella nuorella on oltava mahdollisuus oman ikäiseen tai itseään vanhempaan tukihenkilöön. Yksinäisyydestä kärsiville on luotava paikallisia kaveri- ja yhteisöpankkeja.

Koulutuksen ulkopuolelle jääviin on panostettava myös julkisen vallan toimin. Koulutuspuolen toimien rinnalla puolustusvoimien kutsunnoista on kehitettävä niin nuoria miehiä kuin naisia koskevat tulevaisuuskutsunnat, joissa nuori käy yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa läpi yleiseen hyvinvointiin, tulevaisuuden suunnitelmiin sekä varusmies- tai siviilipalvelukseen suorittamiseen liittyviä kysymyksiä.

Keskusta kannattaa Ohjaamoiden aseman vahvistamista. Jokaisella nuorella pitää olla mahdollisuus hakea matalan kynnyksen tukea. Ohjaamojen palvelujen on oltava lähellä nuoria. Jatkossa on panostettava entistä enemmän liikkuviin palveluihin. Ohjaamoiden toimintaa on kehitettävä enemmän siihen suuntaan, että jokainen nuori saisi rinnalleen yhden vastuullisen aikuisen, joka auttaa elämän erilaisissa tilanteissa.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä uussuomalaisten tukemiseen. Joka neljäs syrjäytynyt nuori on maahanmuuttaja- tai maahanmuuttajataustainen. Maahanmuuttajanuorten syrjäytymisriski on viisinkertainen kantasuomalaisiin verrattuna. Maahanmuuttajaperheitä on tuettava monipuolisesti ja opastettava suomalaiseen kulttuuriin. Tavoitteena on lisätä kotoutumista ja nostaa koulutustasoa. Maahanmuuttajien koulutuksellista tasa-arvoa edistetään valmentavalla koulutuksella, kohdennetulla opintojen ohjauksella sekä riittäväällä kielikoulutuksella. Lisäksi jokaisella maahanmuuttajalla on oltava oikeus kantasuomalaiseen tukihenkilöön, joka tukee maahanmuuttajaa arjen askareissa. Myös nuorten kotoutumisen kannalta tärkeisiin ammatteihin kuten opettajiksi, sosiaali- ja nuorisotyöntekijöiksi ja poliiseiksi on saatava yhä enemmän maahanmuuttajataustaisia henkilöitä.

3. Hyvinvoinnin vahvistaminen

Perheiden tuki

Pahoinvoinnin ja ongelmien ylisukupolvisiin kierteisiin on päästävä kiinni. Palvelujärjestelmälle haaste on yhteinen: Perheet tarvitsevat varhaista ja kokonaisvaltaista tukea. Lasten ja nuorten tilanteiden selvittämisen ohella on huomioitava perheen aikuisten tilanne: Aikuissosiaalityötä on vahvistettava. Lasten ja nuorten yhä lisääntyvän oireilun hoitaminen pitää siirtää aidosti perustasolle ja perheiden arkeen. Tehokkaimmat toimet ovat varhaisia toimia.

Neuvolapalveluista on kehitettävä perheiden kasvatustyötä nykyistä paremmin tukeva tukimuoto. Neuvoloiden on oltava helposti saavutettavasti oleva lähipalvelu. Tukea on annettava erityisesti vanhemmuuteen ottamalla käyttöön kotikäynnit varhaisen puuttumisen välineenä. Näin on mahdollista tukea etenkin niitä perheitä, joissa vanhemmilla on lapsen terveyttä vaarantavia ongelmia.

Kunnallisen kotipalvelun voimavaroja on lisättävä ja laajennettava kaikkien saataville. Perheiden on avun tarpeessaan vaikeaa, usein lähes mahdotonta päästä kotipalvelun asiakkaiksi. Kattavan kotipalvelun avulla voitaisiin ennaltaehkäistä sitä, etteivät perheet joudu väsymyksensä vuoksi yhä pahempiin vaikeuksiin. Vanhempien jaksaminen on aivan keskeistä lapsen hyvinvoinnin kannalta. Kotipalvelun työntekijä voisi myös havaita orastavat ongelmat riittävän ajoissa, jolloin niihin voitaisiin puuttua välittömästi.

Nuorten terveyden ja mielenterveyden tuki

Keskustan tavoitteena on kouluterveydenhoitajan, -kuraattorin ja -psykologin palveluiden saatavuuden parantaminen. Niistä on tehtävä aitoja matalan kynnyksen palveluja.

Eryteisesti nuorten mielenterveystyöhön on suunnattava lisävoimavaroja. Ainoastaan ennaltaehkäisevä ja varhainen mielenterveystyö tehoaa Suomen laajaan mielenterveysongelmaan, jonka kansantaloudelliset vaikutukset ovat lähes kahden miljardin euron luokkaa. Koulupsykologien resurssien vahvistamisen lisäksi on luotava mahdollisuuksia matalan kynnyksen mielenterveystyöhön osallistumiselle.

Keskustan mielestä nuorten omaehtoista terveystoimintaa ja huolehtimista terveydestään on myös vahvistettava eri toimin. Tämän vuoksi Keskusta kannattaa esimerkiksi lakisääteistä maksutonta ehkäisyä kaikille alle 25-vuotiaille nuorille

Taloustaidot kuntoon

Taloustaidot ovat tärkeä osa nuorten hyvinvointia. Nuorten kasvava velkaantuminen on akuutti ongelma. Suurin huoli kohdistuu niin kutsuttuihin lyhytlainoihin ja kulutusluottoihin. Härskeimpiä lainehtoja on onneksi rajoitettu esimerkiksi korkokatolla. Lainsäädäntöä kuitenkin kierretään verkossa toimivien luotantarjoajien kautta tai tarjoamalla entistä suurempia lainoja. Kansallisen lainsäädännön kiristämisen ja markkinoinnin rajoittamisen ohella tilanteen parantamiseksi tarvitaan myös tiiviimpää kansainvälistä yhteistyötä.

Lainsäädännöllä ei voida kuitenkaan ratkaista kaikkia ihmisten taloudelliseen käyttäytymiseen liittyviä ongelmia. Jokaisen ihmisen on ymmärrettävä itse, että laskut on maksettava ja lainat on hoidettava. Tämä korostuu digitalisaation aikakaudella, kun raha voi tuntua ainoastaan luvuilta tietokoneen näytöllä. Tyhjä lompakko ei kerro enää oman maksukyvyyn heikkenemisestä. Keskusta kannattaa talousopetuksen lisäämistä kaikilla koulutusasteilla. Kansantaloudellisen ymmärryksen lisäksi tarvitaan myös arjen taloudenhallintaan liittyvää käytännön osaamista. Talousosaamisen lisääminen vähentäisi eriarvoisuutta merkittäväällä tavalla, kun talouskoulutus ei jäisi vain kotien ja omakohtaisten kokemusten varaan.

4. Jokaisella mahdollisuus harrastamiseen

Konkreettisten asioiden tekeminen, liikkuminen sekä itsensä ilmaiseminen ovat nuorelle tärkeitä keinoja vahvistaa itseluottamusta ja löytää uusia kavereita.

Hyvät harrastukset ovat yksi tärkeimmistä keinoista aktivoida nuoria. Harrastukset on tuotava yhä lähemmäs ja kaikkien saataville. Erilaiset liikunta- ja harrastekerhot on liitettävä osaksi lasten ja nuorten koulupäivää. Jokaisella on oltava mahdollisuus löytää hyvä harrastus perhetaustaan katsomatta. Vähävaraisten perheiden lasten seura- ja harrastemaksuja on tuettava harrastetuella. Nuorilla pitää olla mahdollisuudet myös omalla ajalla tapahtuvaan liikuntaan ja muuhun tekemiseen. Kuntien on tarjottava alle 18-vuotiaille maksuttomat harrastetilat. Tähän päästään toteuttamalla harrastepassijärjestelmä jokaisessa kunnassa.

Tavoitteena on oltava, että jokainen suomalainen lapsi ja nuori liikkuu suositusten mukaisesti eli vähintään tunnin päivässä. Perinteisellä koululiikunnalla sekä lähiliikuntapaikkojen ylläpidolla ja kehittämisellä on olennainen vaikutus nuorten liikkumiseen. Liikunnan edistämiseksi on luotava myös matalan kynnyksen malleja, joissa nuori voi kokeilla koulussa ja urheiluseuroissa eri lajeja löytäen itselleen sopivimman liikuntamuodon. Liikkuva koulu -hankkeesta on luotava pysyvä toimintamalli peruskouluihin ja toisen asteen oppilaitoksiin.

5. Nuorille tilaa ja vaikuttamisen paikkoja

Nuorilla on oltava tilaa toimia. Nuorten mahdollisuudet toimia ja viettää aikaa kavereiden kanssa on otettava huomioon kaikessa yhdyskuntasuunnittelussa. Julkista tilaa, kuten nuorisotaloja, kirjastoja ja liikuntapaikkoja on oltava nuorten käytettävissä vapaasti ja maksuttomasti. Lisäksi puistoista, kylänraiteista ja kaupunkien keskustoista on kehitettävä paikkoja, joissa nuorilla on mielekästä tekemistä. Myös koulutilojen käyttöä kouluajan ulkopuolella on tehostettava.

Esillä olleet tapaukset nuorten ostoskeskuksilla tai huoltoasemilla aiheuttamista ongelmista johtuvat siitä, että nuorilta puuttuvat paikat kokoontua ja viettää aikaa keskenään. Kyse on luonnollisesta yhteisöllisyydestä eli nuorten tarpeesta viettää aikaa keskenään. Nuorten yhteisöllisyys on otettava paremmin huomioon suuntamaalla riittävästi erilaisia tiloja ja paikkoja heidän käyttöönsä. Kaupallisten tilojen noustessa yhä enemmän ihmisten vapaa-ajanvieton paikoiksi, on löydettävä yksityisen ja julkisen puolen välistä yhteistyötä, jolla luodaan nuorille tiloja ostospaikkojen yhteyteen. Nuoria ei saa häätää muiden ihmisten silmistä.

Nuorten on voitava vaikuttaa lähiympäristöön ja elämänpiiriään koskeviin päätöksiin. Päätöksenteon on oltava osallistavaa ja tulevaisuuteen katsovaa. Äänestysikäraja on laskettava 16 vuoteen kaikissa vaaleissa. 16-vuotiaiden on voitava osallistua myös kansalaisaloitteisiin. Nuoria on myös kuultava heitä koskevassa päätöksenteossa. Parhaiten tämä järjestyy jokaisessa kunnassa olevan ja kunnan muuhun päätöksentekoon tiiviisti yhteydessä olevan nuorisovaltuuston kautta.

Lasten ja nuorten toimijuutta yhteiskunnassa on edistettävä myös tekemällä päätöksenteosta ymmärrettävämpää ja kehittämällä heille sopivia digitaalisen osallistumisen keinoja. Demokratiakasvatusta kouluissa on vahvistettava ja nostettava sitä kautta nuorten perusvalmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

KOKOOMUS

Kokoomuksen ajatuksia nuorten syrjäytymisen torjunnasta

Yleistä

Kokoomus näkee nuorten syrjäytymisen erittäin vakavana ongelmana. Se on sitä totta kai yhteiskunnallisesta näkökulmasta. Mutta tätäkään asiaa ei pitäisi ajatella ensisijaisesti tilastoina tai rahasummina. Olennaisempaa on, että kyse on ainutkertaisista yksilöistä, joista jokaisella pitäisi olla yhtäläiset mahdollisuudet olla oma itsensä, tavoitella päämääriään ja kokea merkityksellisyyttä. Aivan liian monen kohdalla nykytilanne on jotain muuta.

Suurin osa nuorista saa ja on saanut kotoa ja koulusta hyvät eväät jatko-opintoihin, työhön ja monenlaiseen yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen. Monen kohdalla näin ei kuitenkaan ole. Syystä tai toisesta kyky pysyä mukana säännöllisessä elämänrytmissä, itsensä kehittämisessä ja vastuulliseen aikuisuuteen kasvamisessa on heikentynyt. Tiedämme, että tilanne on jatkuessaan inhimillisesti raskas. Mitä kauemmin työn ja opiskelun ulkopuolella oleminen kestää, sitä enemmän ongelmia kasautuu. Riippuvuus toimeentulotuesta, psykiatriset ongelmat ja rikostuomiot kaikki yleistyvät, mitä pidempään työn ja opiskelun ulkopuolella ollaan.

Tässä koosteessa on kokoomuslaisia linjauksia keinoista, joilla nuorten syrjäytymistä voidaan ehkäistä. Linjaukset perustuvat muun muassa puoluekokouksessa hyväksytyihin ohjelmiin ja aloitteisiin sekä puolueen lapsi- ja perhepoliittisiin linjauksiin. Aihe on keskeisessä roolissa myös tulevassa eduskuntavaaliohjelmassa, jonka valmistelu on parhaillaan käynnissä.

Varhaiset vuodet

Kun nuori on pudonnut koulutuksen ja sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle ja ajautunut polulle kohti pysyvää huono-osaisuutta, taustalla voi olla vuosikausien kehitys. Varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen sekä esimerkiksi nuorisotyön keinoin avun ja tuen tarve voidaan tunnistaa ja saada tarvittava apu löytämään perille. Vanhemmuuden ja kotien tukeminen esimerkiksi neuvolajärjestelmän keinoin ja näitä keinoja vahvistamalla on myös välttämätöntä. Parhaatkaan palvelut eivät välttämättä riitä estämään nuoren syrjäytymistä, jos kodissa ei ole voimavaroja toteuttaa hyvää vanhemmuutta.

Laadukas varhaiskasvatus on koulutusjärjestelmämme ensimmäinen askel. Siihen osallistuminen on lapsen oikeus. Kokoomuksen tavoitteena on, että jokainen lapsi pääsee osallistumaan

laadukkaaseen, pedagogiseen varhaiskasvatukseen. Laadukas varhaiskasvatus tasoittaa erilaisista taustoista tulevien lasten lähtökohtien eroja ja siten edistää tasa-arvoa. Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuminen on heikompaa kuin pohjoismaissa ja muissa OECD-maissa. Aivan liian moni lapsi jää kokonaan ulkopuolelle. Erityinen ongelma on, että vähiten osallistuvat ne lapset, jotka hyötyisivät varhaiskasvatuksesta kaikkein eniten.

Näistä syistä Kokoomus esittää muun muassa seuraavaa:

- Tuodaan neuvolapalvelut helposti ja matalalla kynnyksellä saataville sinne, missä lapset ja perheet muutenkin ovat. Liikkuva neuvola voisi tarjota apua ja neuvontaa matalalla kynnyksellä esimerkiksi ostoskeskuksessa, päiväkodissa tai kirjastossa. Avun pyytämisessä ja saamisessa on oltava matala kynnyks.
- Osallistumista varhaiskasvatukseen lisätään. Erityisesti on tuettava heikommista lähtökohdista tulevien lasten osallistumista varhaiskasvatukseen.
- Alennetaan varhaiskasvatusmaksuja asteittain. Pitkän aikavälin tavoitteena on maksuton varhaiskasvatus (20 h / viikko).
- Tehdään esiopetuksesta kaksivuotista. Kaksivuotinen, maksuton esiopetus tulee kirjata seuraavan hallituksen ohjelmaan.

Uusi peruskoulu

Toinen näkökulma syrjäytymisen ehkäisyssä liittyy peruskoulun uudistamiseen. Tulevaisuuden pohtimisen kannalta ajankohtaisia haasteita ovat koulutuksellisen eriarvoisuuden lisääntyminen ja myös oppilaiden osaamistason lasku. Perustaitojen oppimistuloksissa suunta on pitkään ollut huolestuttava. Esimerkiksi 11 prosentilla peruskoulun päättävistä ei ole riittävää lukutaitoa. Muun muassa näihin kysymyksiin halutaan peruskoulun uudistamisessa pureutua.

Muutokset lasten ja nuorten elinympäristössä ja koko yhteiskunnassa edellyttävät opettajalta herkkyyttä ja valmiutta ennakoida tulevaisuutta heidän kannaltaan. Opettajuus on entisestään monipuolistumassa. Uutta luova osaaminen, rohkeus kokeilla ja yhteisöllinen ote ovat tulevaisuuden opettajalle tunnusomaisia piirteitä.

Kouluympäristön on oltava turvallinen. Sen on ympäristönä tuettava jokaisen mahdollisuutta oppia, kokea onnistumista, kuulua yhteisöön ja tulla hyväksytyksi sellaisena kuin on. Yhdenkään lapsen ei pitäisi joutua kokemaan koulukiusaamista. Kiusaaminen on aina väärin, ja on aikuisten tehtävä puuttua siihen välittömästi, tehokkaasti, aina ja kaikissa tilanteissa. Kyse on myös aikuisen kyvystä tunnistaa sellainen kiusaaminen, joka ei välttämättä ilmene fyysisesti tai sanallisesti vaan on esimerkiksi passiivista ulos sulkemista. Sosiaalinen eristäminen ulos sulkemalla on henkisesti murskaavaa, eikä sellaista pitäisi joutua kenenkään lapsen tai nuoren kokemaan.

Uudet opetussuunnitelmat korostavat tunne- ja vuorovaikutustaitoja ja pyrkivät tehokkaaseen kiusaamisen ehkäisyyn. KiVa koulu -toimintamalli ja lasten vertaissovittelu ovat hyviä esimerkkejä

jo olemassa olevista malleista. Opettajien valtuuksia puuttua kiusaamiseen ja häiriökäyttäytymiseen on hiljattain vahvistettu laissa.

Näistä syistä Kokoomus esittää muun muassa seuraavaa:

- Levitetään ja vahvistetaan toimiviksi havaittuja kiusaamisen torjumisen keinoja ja parannetaan opettajien valmiuksia tunnistaa myös muita kuin fyysisesti ilmeneviä kiusaamistilanteita
- Kiinnitetään systemaattisesti huomiota erityisesti perustaitojen osaamiseen. Vähimmäistavoitteeksi on asetettava, että jokaisella peruskoulun päättävällä on riittävät tiedot ja taidot jatko-opinnoissa ja elämässä pärjäämiseen. Tällaisia ovat mm. riittävä monipuolinen lukutaito, matemaattinen osaaminen, digitaidot ja sosiaaliset valmiudet.
- Tuetaan erityisesti sellaisia kouluja, jotka sijaitsevat alueilla, joilla on keskimääräistä enemmän työttömyyttä tai huomattavan korkea vieraskielisen väestön osuus.

Omille siiville - toisen asteen merkitys

Jaettu yhteiskunnallinen tavoite on, että jokainen peruskoulun päättävä jatkaa opintoja toiselle asteelle ja suorittaa toisen asteen tutkinnon. Tutkinnon suorittaminen on yhteydessä vähäisempään työttömyysriskiin ja vähentää sitä kautta syrjäytymistä. Jokaiselle peruskoulun päättäneelle turvataan jo nyt toisen asteen koulutuspaikka, lukiosta, ammatillisesta koulutuksesta tai niihin valmistavasta koulutuksesta. Suurin osa opiskelijoista myös onnistuu suorittamaan opinnot ja saamaan tutkinnon, mutta liian moni keskeyttää. Syitä on monia. Sosiaaliset ongelmat, opiskelukyvyyn haasteet ja joissakin tapauksissa myös taloudelliset syyt voivat vaikeuttaa opinnoista suoriutumista. Olennaista on löytää avun tarpeessa olevat nuoret riittävän ajoissa ja kohdistaa apu heille mahdollisimman tehokkaasti.

Keskeyttämisen ongelmaan vastataan omalta osaltaan ammatillisen koulutuksen reformilla. Ammatillisen koulutuksen uusi rahoitusmalli rakentaa oppilaitoksille vahvat kannustimet vähentää keskeyttämistä ja pitää huolta jokaisesta opiskelijasta. Osa oppilaitosten rahoituksesta maksetaan sillä perusteella, että opiskelijat valmistuvat, ja osa sillä perusteella, että he työllistyvät. Ympärivuotinen haku nappaa putoamisriskissä olevat uudelle polulle. Jokaiselle opiskelijalle rakennetaan myös yksilöllinen, henkilökohtainen opintopolku. Jokainen saa silloin opinnot suoritetuksi omista lähtökohdistaan ja omassa tahdissaan. Opintojen ohjauksella on keskeinen merkitys keskeyttämisvaarassa olevien tunnistamisessa ja oikeanlaisen tuen tarjoamisessa.

Näistä syistä Kokoomus esittää muun muassa seuraavaa:

- Otetaan käyttöön oppimateriaalilisä, jota voivat saada sellaiset opiskelijat, jotka eivät muuten pysty hankkimaan tarvittavia oppimateriaaleja.

- Tehostetaan opintojen ohjausta ja varmistetaan opiskelijoiden yksilöllinen kohtaaminen. Varmistetaan tuen tarpeessa olevien paikantaminen ajoissa sekä oikeiden tukitoimien saatavuus.
- Varmistetaan ammatillisen koulutuksen reformin laadukas toimeenpano ja kiinnitetään erityistä huomiota keskeyttämisongelman tunnistamiseen ja sen ratkaisemisen keinoihin.

Nuorisotyö ja vapaa-aika

Nuorille matalalla kynnyksellä monialaista tukea tarjoavien Ohjaamoiden ydinajatuksena on koko ajan ollut kynnyksettömyys ja se, että nuori saa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta ja yhdeltä henkilöltä. Ohjaamoiden kehittymistä on tuettu poikkeuksellisen monien tahojen toimesta. Useat ministeriöt opetus- ja kulttuuriministeriö mukaan lukien, TE-toimistot, ELY-keskukset, Kela, kunnat, järjestöt ja yritykset ovat osallistuneet monialaisen työn kehittämiseen. Ohjaamot on otettu hyvin vastaan, ja käyntimäärät niissä ovat olleet rohkaisevia. Tärkeintä on kuitenkin nuorilta itseltään saatu positiivinen asiakaspalaute.

Harrastuksissa yhdistyvät kaverisuhteiden vaaliminen, itsensä kehittäminen, unelmat, omien vahvuuksien löytäminen, vuorovaikutus aikuisen kanssa sekä lapsen ja nuoren oma valinta käyttää vapaa-aikaansa mielekkäästi. Kiinnostus urheilulajiin tai taide- tai kulttuurialaan voi olla ratkaisevassa asemassa saada kotiin jäänyt nuori lähtemään ulos, innostumaan taas elämästä ja sosiaalisesta vuorovaikutuksesta. Rakas harrastus luo uskoa omiin kykyihin ja tavoitteisiin. Yksinäisyys on vahvasti yhteydessä syrjäytymiseen, ja yhdessä muiden kanssa harrastaminen on tehokas tapa torjua sitä.

Jokaiselle lapselle ja nuorelle voidaan tarjota mahdollisuus mieleiseen harrastukseen lisäämällä toimijoiden yhteistyötä erityisesti koulupäivän yhteydessä järjestettävässä harrastustoiminnassa, ottamalla käyttöön saavutettavuutta parantavia malleja ja menetelmiä.

- Varmistetaan ohjaamoiden toiminta ja niiden palveluiden saatavuus matalalla kynnyksellä.
- Kannustetaan päiväkoteja ja kouluja tekemään yhteistyötä paikallisten järjestöjen, urheiluseurojen ja yritysten kanssa ja järjestämään esimerkiksi lajikokeiluja koulupäivien ohessa.
- Jatketaan ja laajennetaan harrastustakuun toteuttamista. Tarjotaan esimerkiksi kuntien julkisia tiloja, kuten iltaisin tyhjillään olevia kouluja, nykyistä helpommin ja edullisemmin harrastustoimintaa järjestävien toimijoiden käyttöön.

KRISTILLISDEMOKRAATIT

Nuorten syrjäytyminen - miten se estetään tulevalla hallituskaudella?

Nuorten syrjäytymisen estämisessä ja sen vähentämisessä tarvitaan useita eri toimenpiteitä.

Kristillisdemokraatit pitää esillä erityisesti kolmea keskeistä osa-aluetta:

1. Perheiden tukeminen
2. Koulutukseen panostaminen
3. Koulutukseen ja työelämään pääsyn tukeminen

1. Tuetaan perheitä ja panostetaan ennaltaehkäisyyn

Perheellä on yhteiskunnan kivijalkana keskeinen rooli lasten ja nuorten elämässä ja kasvatuksessa. Hyvinvoivassa perheessä syntyy turvallinen ja kannustava ympäristö lapselle ja nuorelle kasvaa täyteen potentiaalinsa ja yhteiskunnan tärkeäksi vastuunkantajaksi. Tukemalla lapsiperheitä varhaisessa vaiheessa laadukkailla ja kattavilla perhepalveluilla luodaan hyvä perusta elämälle.

KD painottaa ennen kaikkea ennaltaehkäisevien toimien merkitystä. Syrjäytymisen merkit ovat nähtävissä jo päiväkotiiässä. Neuvola-iässä jo on mahdollista tunnistaa apua tarvitsevat perheet. Esiin tuleviin ongelmiin on puututtava oikea-aikaisesti ja tukea on tarjottava niin lapsille, nuorille kuin heidän perheilleen.

Konkreettisina toimenpiteinä helpottaisimme perheiden taloudellista taakkaa uudella vauvarahalla sekä korottamalla lapsilisiä ja tuomalla takaisin tuloverotuksen lapsivähennyksen.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita tulee tarjota matalalla kynnyksellä ja lähipalveluina. Palvelujen painopisteen tulee siirtyä entistä varhaisempaan avunantoon. Mielenterveysongelmiin tulee puuttua turvaamalla kouluissa riittävät koulupsykologi- ja kuraattoriresurssit.

Psykologikäynti tulisi järjestää samaan tapaan kuin säännöllinen terveystarkastus. Jotta oppilas voi päästä vastaanotolle varhaisessa vaiheessa, henkilöstöä on lisättävä vastaamaan kasvavaa tarvetta. Erityisesti suurissa kaupungeissa resurssit ovat jatkuvasti alimitoitettuja.

Lastensuojeluun tulee kouluttaa ja palkata lisää henkilökuntaa sekä nostaa henkilökunnan palkkoja.

Harrastus- ja liikuntatoiminnan mahdollisuuksien tasa-arvo on turvattava jokaiselle lapselle ja nuorelle. Harrastetoiminta on tärkeää yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden rakentumisessa. Paikallistasolla tulee tehdä aktiivisesti yhteistyötä esimerkiksi liikuntapalveluiden järjestämisessä. Haluamme tukea esimerkiksi pienituloisia perheitä lasten harrastusmaksujen kanssa.

Kaikenlaiseen syrjintään ja kiusaamiseen pitää puuttua päättäväisesti. Lasten ja nuorten kokemaan yksinäisyyteen on myös puututtava. On tärkeää, että jokaisella lapsella tai nuorella on

mahdollisuus tukeutua turvalliseen aikuiseen. Niin perheissä, lähiyhteisöissä kuin kouluissa on pidettävä huolta, ettei kukaan lapsi tai nuori syrjäydy.

2. Pidetään osaamisesta ja koulutuksesta kiinni

Suomalainen koulujärjestelmä on paras työkalu taistella syrjäytymistä vastaan. Turvaamalla nuorten koulutusmahdollisuudet luodaan myös uskoa tulevaisuuteen. KD pitää koulutukseen kohdistettuja leikkauksia lyhytnäköisinä. Panostamalla koulutukseen kaikilla opintoasteilla parannetaan jokaisen lapsen ja nuoren hyvinvointia. Erityisesti näin tuettaisiin heikommin koulussa menestyvien lasten ja nuorten mahdollisuuksia.

KD pienentäisi varhaiskasvatuksen ja peruskoulun ryhmäkokoja. Jokaisella on oikeus toisen asteen koulutukseen, eikä rahan puute saa olla kenellekään esteenä toisen asteen suorittamiseen. Opintorahan korotuksen lisäksi lisäsimme panostuksia korkeakoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen. Henkilökohtaista ja yksilön tarpeet huomioivaa tehostettua opinto-ohjausta pitää lisätä. Peruskoulusta toisen asteen koulutukseen siirtymiseen tulee kannustaa ja nykyistä enemmän tukea.

Maahanmuuttajataustaisille lapsille ja nuorille on taattava hyvä kielikoulutus, joka antaa valmiudet siirtyä jatko-opintoihin ja työelämään.

3. Työ on parasta sosiaaliturvaa

KD panostaisi nuorten työharjoittelu- ja työkokeilumahdollisuuksiin sekä oppisopimuskoulutukseen. Työssä oppiminen on monelle hyvä ja palkitseva keino saada ammatti ja päästä kiinni työelämään. Nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi yrityksiä tulisi kannustaa entistä enemmän palkkaamaan nuoria palkkatuen keinoin. Myös nuorten yrittäjyyttä tulee helpottaa lisäämällä neuvontaa ja tukitoimia.

KD pitää sosiaaliturvauudistusta keskeisenä teemana tulevalle vaalikaudelle. KD:n Kannustava perusturva -malli tekee työnteosta kannattavaa poistamalla kannustinloukkuja ja vähentämällä byrokratiaa. Työn tekeminen ja vastaanottaminen tehdään nykyistä helpommaksi, ja jokainen tukea hakeva saisi apua nopeammin sekä henkilökohtaisemmalla otteella. Sosiaaliturvan uudistus kannustaisi vastaanottamaan lyhytkestoisia töitä, joiden myötä mahdollisuudet työelämän jatkolle paranisivat.

Nuorten sosiaaliturvan näkökulmasta työmarkkinoiden ulkopuolelta tulevien nuorten tulee päästä ammatilliseen kuntoutukseen nykyistä helpommin ja joustavammin.

KD:n esittämät lyhyen aikajakson panostukset nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi:

Toimenpide	Kustannus vuositasona (milj. euroa)
Lapsivähennyksen jatkaminen	64
Lapsilisän korotus ja lisälapsilisä lapsen saaville perheille	80
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmäkokojen pienentäminen	50
Yliopistoiden rahoituksen lisääminen	10
Ammattikorkeakoulujen rahoituksen lisääminen	10
Ammatillisten oppilaitosten rahoituksen korottaminen	10
Opintorahan korotus	30
Perheellisten opiskelijoille huoltajalisän korotus opintorahaan	10
Oppisopimuskoulutus	10
Työpajat ja etsivä nuorisotyö	5
Yhteensä	279

PERUSSUOMALAISET

Elämä raiteilleen - perussuomalaisten palikat nuorten syrjäytymistä vastaan

Nuoruus on valintojen aikaa. Jokainen nuori tekee valintansa itse. Yhteiskunta tarjoaa mahdollisuuksia, joista valita. Se myös edesauttaa sitä, että jokainen saa terveet pohjat valinnoilleen. Ja silloin, kun joku menee pieleen, tarvitaan paluureitti takaisin raiteille.

Nuorten hyvinvointi ja osallisuus yhteiskunnassa ovat yksi Suomen tärkeimpiä kysymyksiä. Tällä hetkellä syrjään jäävien nuorien osuus on suuri. Se on vain kasvanut, vaikka määrärahoja nuorisotyöhön on lisätty vuosi vuodelta. Inhimillisesti ja taloudellisesti tilanne on kestämaton. Maassa, jossa väestö vanhenee, jokaisen nuoren panos on tärkeä.

Syrjäytymiskehityksen taustalla on monia syitä:

- Monelta lapselta ja nuorelta puuttuu elämästään turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjausta.
- Koulukiusaaminen on yleistä.
- Opetusmenetelmät syrjivät lapsia ja nuoria, jotka oppivat parhaiten tekemisen kautta.
- Opiskelu- ja työelämän paineet ovat suuret. Työpaikkoja on edelleen liian vähän.
- Monelta nuorelta puuttuu vakautta ja tavoitteita tuovia arvoja, itsetunto on maassa.
- Matalan kynnyksen palveluista on pula. Ennaltaehkäisevät toimet ovat joko riittämättömiä tai eivät tavoita eniten apua tarvitsevia. Ongelmat ehtivät kasvaa isoiksi ennen kuin niihin puututaan.
- Syrjään jääneet nuoret eivät löydä nuorisopalveluiden piiriin. Nuoret eivät koe oppilaitoksia ja viranomaispalveluita omikseen. Kukaan ei ota syrjään jääneen nuoren tilanteesta kokonaisvastuuta. Heiltä puuttuvat selkeät polut eteenpäin.

Näihin syihin vastaukseksi perussuomalaiset tarjoavat kolmea toimenpidekokonaisuutta:

Palikka 1: Pohja kuntoon

Perussuomalaiset haluaa, että jokaisella lapsella on onnellinen ja turvallinen lapsuus. Se antaa hyvän pohjan kohdata elämän haasteita myös tulevaisuudessa.

- Perhe: Yhteiskunta kunnioittaa ja tukea perhettä lapsen tärkeimpänä sidosryhmänä.
- Koulu: Peruskoulussa jokainen saa onnistumisen kokemuksia ja järjestys säilyy.

Toimenpiteitä:

- Lapsiperheiden tuet pidetään riittävällä tasolla mahdollistaen myös kotihoidon. Ennaltaehkäiseviä toimia ja toimijoita suositaan. Harrastustakuu turvaa myös vähävaraisten perheiden lapsille vähintään yhden harrastuksen. Lapsiperheiden tukipalveluita ja ennaltaehkäisevää lastensuojelua lisätään ja kehitetään. Lastensuojelussa panostetaan kodin ja viranomaisen väliseen luottamukseen. Vieraskielisiä perheitä rohkaistaan aktiivisesti lasten kerhoihin / päivähoitoon suomen kielen ja kulttuurin oppimiseksi ennen kouluikää.
- Perheiden autonomia vanhempainvapaiden jakoon säilyy. Lapsen oikeutta isään ja äitiin kunnioitetaan. Vieraannuttamistapauksiin puututaan paremmilla käytännöillä ja lainsäädännöllä.
- Lapsiin kohdistuvista törkeistä rikoksista tuntuvammat rangaistukset.
- Peruskoulussa lisätään valinnaisuutta sekä käytännön kautta oppimista.
- Opettajille riittävät työkalut pitää kuria yllä. Ulkopuoliset koulurauha-asiamiehet ratkomaan vaikeat kiusaamistapaukset. Kiusaaja vaihtaa koulua, ei kiusattava.

Ym. relevantteja asioita, joita koulutuspoliittisessa ohjelmassa.

Palikka 2: Nuoria kannustava yhteiskunta

Perussuomalaisten tavoitteena on koulutus- ja työelämä, jossa nuori kasvaa vastuunottoon ja löytää oman paikkansa.

- Kannusteet ja mahdollisuudet: Mielekkäät koulutuspolut ja kannustava sosiaaliturva.
- Varhainen tuki: Apua ongelmiin saa matalalla kynnyksellä.

Toimenpiteitä:

- Ammatillisessa koulutuksessa mielekäs opiskelu. Ammattitutkintojen opiskelua tiivistetään siten, että tutkinnon tavoiteaika lyhenee, mutta lähiopetuksen määrä päivää kohti kasvaa. Valmistuminen perustuu ennen kaikkea taitoon eikä opiskeluaikaan, mahdollisuus opiskella suurimmaksi osaksi käytännön työn kautta.
- Lukiossa panostetaan nuorten valmiuksiin käsitellä suorituspainetta terveellä tavalla. Jatko-opiskelupaikkoja ei perusteta ainoastaan yo-kirjoitusten varaan.
- Kannustava ja riittävä sosiaaliturva. Työn – myös osa-aikaisen – vastaanottaminen kannattaa aina. Opiskelijan etuudet palkitsevat ripeästi opiskelusta, eivätkä haittaa työntekoa.
- Oppilaitosten tukipalvelut kuntoon. Opetetaan nuoria tunnistamaan mielenterveysongelmat ja hakemaan niihin apua varhaisessa vaiheessa, jolloin mahdollisuudet myös lääkkeettömään hoitoon ovat hyvät. Tukipalveluiden järjestämistä yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa kehitetään.

- Oppilaitoksissa puututaan nopeasti päihteiden ongelmakäyttöön. Puuttuminen ei tarkoita massiivista ohjelmaa vaan sitä, että nuorelle järjestetään ”tutor” eli yksi luotettava aikuinen rinnalla kulkijaksi. Tämä toteutetaan yhteistyössä järjestöjen kanssa.
- Nuorisotyössä rahoitusta ja toiminnan arvostusta ei sidota ainoastaan tietyn tutkinnon saaneiden ihmisten määrään organisaatioissa, vaan työn tuloksellisuuteen. Tämä johtuu siitä, että nuorelle on tärkeää paitsi ammatillinen myös vertaistuki. Kaikkien työntekijöiden luotettavuus ja turvallisuus on varmistettava.
- Ohjaamot tavoittavat nuoria, jotka tunnistavat avun tarpeensa. Kolmannen sektorin toimijoiden ottamista Ohjaamojen sisälle ja rahoitusta Ohjaamo-järjestelmän kautta kehitetään.

Palikka 3: Etsi ja korjaa

Perussuomalaiset haluaa perustaa Korjaamo-mallin tavoittamaan ne nuoret, jotka tällä hetkellä putoavat turvaverkkojen läpi.

- Etsivä työ: Pulassa olevat nuoret löydetään ja ohjataan saman tien uuteen suuntaan, kuten Korjaamoon.
- Yksi ”luukku”: Korjaamo on järjestövetoinen nuorisotyökeskus, jossa nuori saa yhdestä paikasta tuen kaikille elämänalueille: koulutus, työllistyminen, kannustava sosiaalinen ympäristö, harrastukset, henkinen apu sekä ohjaus sote-palveluiden ja sosiaaliturvan käyttöön.

Toimenpiteitä:

- Matalan kynnyksen etsivää työtä lisätään. Kunnallisten palveluiden ja järjestöjen välistä yhteistyötä parannetaan siten, että nuoria pystytään ohjaamaan työmuodosta ja palvelusta toiseen, kun hänen tarpeensa jossakin tunnistetaan. Kaikkia ilman työtä ja opiskelupaikkaa olevia nuoria kontaktoidaan ja tarjotaan matalan kynnyksen vaihtoehtoja eteenpäin. Nuorisotyötä tuloksellisesti tekevien järjestöjen rahoitusta lisätään.
- Suomeen perustetaan joka maakuntaan Korjaamo-keskus ottamaan kopin syrjään jääneistä nuorista. Keskuksen palvelut tuottavat eri järjestöt yhteistyössä kunnallisten toimijoiden ja oppilaitosten kanssa. Kohderyhmänä ovat työ- ja opiskeluelämästä syrjäytyneet nuoret, jotka haluavat löytää elämässään polun eteenpäin.
- Korjaamossa jokainen nuori saa tukihenkilön, joka pitää huolta kokonaisuudesta ja sparraa nuorta eteenpäin askel askeleelta. Tämän lisäksi keskuksessa saa terveen sosiaalisen ympäristön, vertaistuen ja harrastukset. Elämänhallinnan parantuminen on usein myös ratkaisu ongelmiin opiskelumotivaatiossa.
- Korjaamossa opiskelu toteutetaan osatutkinto kerrallaan, jotta ensimmäiset tavoitteet voi saavuttaa nopeasti. Oppiminen tapahtuu käytännön kautta oppilaitosympäristön ulkopuolella, harjoittelua yrityksissä on mahdollisimman paljon. Opintokokonaisuudet

räätälöidään työelämän tarpeiden mukaan, siten että nuori työllistyy esim. harjoittelupaikkaansa.

- Myös päihteiden ongelmakäyttöön, mielenterveysongelmiin, henkisen tuen tarpeeseen löytyy systemaattinen apu keskukselta. Korjaamo toimii tiiviissä yhteistyössä sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa.

SOSIALIDEMOKRAATIT

SDP:n ratkaisut nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen

Taustaa

Syrjäytyneiden nuorten määrää on vaikea arvioida, mutta monien arvioiden mukaan syrjäytyneitä nuoria olisi 50 000. Tilastoilla voidaan kuvata erilaisia huono-osaisuuden tiloja tai syrjäytymisen riskejä, kuten osallistumattomuutta yhteiskunnan toimintaan. Nuorten syrjäytyminen on kuitenkin niin moniulotteinen kokonaisuus, että tarkkoja lukumääriä on vaikea arvioida.

Syrjäytyminen on prosessi, jossa yhteiskunnallisen huono-osaisuuden ongelmat alkavat kasautua jo varhain. Lisäksi syrjäytymisen taustalla oleva sosiaalinen huono-osaisuus on monesti ylisukupolvista. Syrjäytyminen sanana on ei välttämättä kuvaa parhaalla mahdollisella tavalla ongelmaa. Sosialidemokraattien mielestä syrjäytyminen on ennen kaikkea yhteiskunnallinen ongelma, jolloin syrjäytymisen rinnalla tarkasteltavaksi pitäisi tulla ne syrjäyttävät rakenteet, jotka tuottavat syrjäytymistä.

Köyhyys, terveysongelmat ja osattomuus ovat osan lasten arkea

Köyhyys koskettaa Suomessa yli 100 000 lasta eli yli kymmentä prosenttia kaikista lapsista. Lapsen elämässä köyhyys ei ole vain vähävaraisuutta – se on myös ulkopuolisuutta ja herkästi periytyvää huono-osaisuuden kierrettä. Lapsiperheiden köyhyyttä selittää voimakkaimmin työn puute. Toinen perheiden arkeen ja jaksamiseen vaikuttava tekijäkokonaisuus on terveysongelmat. Syrjäytyminen näkyy myös lapsen sosiaalisena ulossulkemisena. Lapsibarometrin mukaan lapsista 10 % ei katso olevansa hyvä missään. Pari prosenttia ei koe tulevansa kuulluksi – ei kotona eikä päiväkodissa. Prosentti lapsista ei nimennyt kyselyssä yhtään kaveria.

Työelämän muutos vaikeuttaa matalasti koulutettujen asemaa työmarkkinoilla

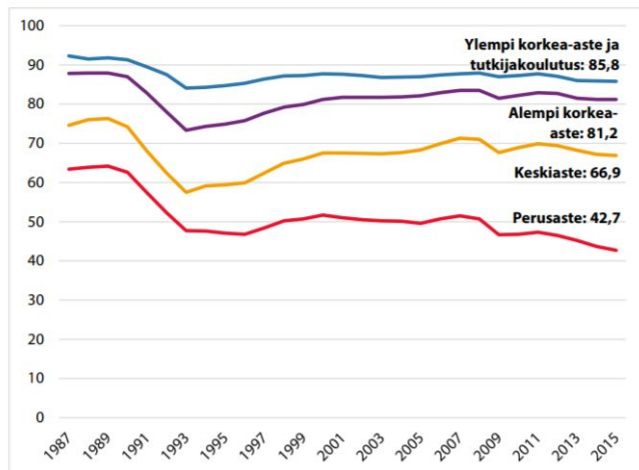
Nuorten syrjäytymistä on pyritty ehkäisemään pitkään. On ollut etsivää nuorisotyötä, toisen asteen opintoihin valmistavaa koulutusta, ammattistarttia ja työpajatoimintaa. Kaikista toimenpiteistä huolimatta edelleen jokaisesta ikäluokasta noin joka kuudennen osaaminen jää peruskoulun varaan.

Näiden nuorten pääsy työelämään on erittäin hankalaa, sillä monessa työtehtävässä edellytetään korkeampaa osaamista. Tämän takia peruskoulun suorittaneiden työllisyys on selvästi alempi kuin

muilla koulutustasoilla. Matalasti koulutetut tulevat tutkimusten mukaan tekemään myös huomattavasti muita työkäisiä lyhyemmän ja katkonaisen työuran.

Työllisyyden kehitys eri koulutustasoilla 1987–2015

Lähde: Pekka Myrskylä, *Katoavat työpaikat 2017*, SAK

SDP:n ratkaisut nuorten syrjäytymiseen

Nuorten syrjäyttämisen taustalla olevat tekijät ovat laaja-alaisia ja monivaikuttaisia. Siksi ratkaisujenkin pitää olla sellaisia. SDP haluaa tulevalla vaalikaudella tehdä politiikkaa, joka vahvistaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävästä kehitystä Suomessa.

Tämä tarkoittaa sellaista yhteiskuntapolitiikkaa, joka tuottaa talouskasvua ja työtä Suomeen. Kasvun hedelmien on jakauduttava nykyistä tasaisemmin kaikille ja näin luotava edellytykset perheiden, lasten ja nuorten hyvinvoinnille. Sosialidemokraatit haluavat vahvistaa universaaleja palveluja, jotka auttavat katkaisemaan huono-osaisuuden kehän. Tärkein näistä palveluista on koulutus. Se antaa jokaiselle edellytykset yhteiskunnalliseen osallistumiseen sekä osaamiseen, jolla nuori pärjää muuttuvassa työelämässä. Siksi olemme nostaneet ratkaisuksi koulutusuudistuksia, joilla ehkäistään syrjäytymistä varhaislapsuudesta aikuisuuteen saakka.

1. Varhaiskasvatusuudistus

Laadukas varhaiskasvatus pystyy tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia koulutiellä. SDP:n pidemmän aikavälin tavoitteena on kaikille maksuton varhaiskasvatus. Kohti maksutonta varhaiskasvatusta edetään vaiheittain tulevien vaalikausien aikana. Subjektiiivinen kokoaikainen varhaiskasvatusoikeus tulee palauttaa kaikille lapsille. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten välisen suhdeluvun eli henkilöstömitoituksen tulee mahdollistaa laadukas varhaiskasvatus.

2. Joustavampi koulupäivä kytkee harrastustoiminnan koulupäivän yhteyteen

Monissa kouluissa toimii aamu- ja iltapäivätoiminta sekä muuta kerhotoimintaa. Näin ei kuitenkaan ole kaikkialla Suomessa ja osa toiminnasta on maksullista. Perusopetuksen nykyiset rakenteet määrittävät koulupäivän oppituntien varaan rakentuvaksi ja varsinkin alaluokilla koulupäivät ovat varsin lyhyitä. Siksi aamu- ja iltapäivätoimintaa tulisi uudistaa ja kytkeä se joustavammin koulupäivän yhteyteen. Jos koulupäivän rakenne olisi joustavampi, olisi mahdollista järjestää oppituntien välissä harrastustoimintaa. Tämä myös pidentäisi koulupäivän kestoja, jolloin varsinkin ensimmäisten vuosiluokkien oppilaiden yksin viettämä aika aamuista ja iltapäivistä vähenisi. Maksuton aamu-, iltapäivä ja kerhotoiminta takaisi sen, että kaikilla lapsilla ja nuorilla olisi mahdollisuus osallistua ja harrastaa.

3. Oppivelvollisuusiän pidentäminen

Sosialidemokraattien mielestä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi oppivelvollisuusikää tulisi nostaa 18 vuoteen ja siten kattamaan toisen asteen ammatillisen ja lukiokoulutuksen pääosan.

Lukiossa ja ammattioppilaitoksessa opiskelevalla on velvollisuus hankkia opintojen edellyttämät oppikirjat ja tarvikkeet ja suorittaa tutkintomaksut. Tosiasiassa opinnot ovatkin jatkuvasti kallistuneet oppimateriaalien hintojen kohoamisen ja uusien älylaitetekustannusten takia. Pelastakaa Lapset ry tekemän kyselyn mukaan lähes neljännes vastanneista arvioi käyttäneensä 3000 euroa tai enemmän lukion tai ammattiopintojen välttämättömiin kustannuksiin.

Lähes 60 prosenttia kyselyyn vastanneista koki opintojen kustannusten aiheuttaneen haasteita perheen taloudelle. Korkeat opiskelukustannukset vaarantavat nyt nuorten opintojen jatkumisen toiselle asteelle myös entistä useammassa pieni- ja keskituloisen kahden huoltajan perheessä, jossa on useita lapsia. Vain toisen asteen opintojen maksuttomuus takaa nuorille tasa-arvoiset mahdollisuudet opiskella niin pitkälle kuin nuorella on halua ja potentiaalia riippumatta vanhempien varallisuudesta.

Oppivelvollisuuden pidentäminen on iso rakenteellinen uudistus, jonka kautta on mahdollista varmistaa se, että jokaiselle peruskoulun päättävälle nuorelle löytyy paikka opintojen parissa peruskoulun jälkeen. Pelkkä oppivelvollisuusiän pidentäminen ei kuitenkaan riitä, vaan tarvitaan laaja toimenpidepaketti peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheeseen. Osalla peruskoulun päättävistä nuorista ei ole edellytyksiä osaamisen ja motivaation puutteista tai haastavasta elämäntilanteesta johtuen jatkaa suoraan tutkintoon johtavaan koulutukseen toiselle asteelle. Toisen asteen opintoihin valmistava koulutus tulisi järjestää siten, että se sisältää peruskoulun opintojen kertausta, tehostettua ohjausta sekä tukea tulevan opiskelualan valintaan.

4. Nuorisotakuun vahvistaminen

Nuorisotakuu oli suomalainen innovaatio, jonka tavoitteena oli tarjota jokaiselle nuorelle paikka yhteiskunnassa. Valitettavasti kuluneella hallituskaudella nuorisotakuun resurssit on ajettu alas ja syntyneet yhteistyöverkostot on päästetty rispaantumaan. Tulevalla vaalikaudella tulee uudistaa nuorisotakuu, jossa taataan jokaiselle alle 25-vuotiaalle nuorelle tai alle 30-vuotiaalle valmistuneelle joko työ-, työharjoittelu-, työkokeilu-, työpaja-, oppisopimus- tai kuntoutuspaikka kolmen kuukauden aikana työttömyyden alkamisesta. Tätä tuetaan yhdistetyllä uudella palkkatuella, johon varataan riittävä rahoitus.

5. Jatkuvan oppimisen uudistus

Kuten edellä on todettu, nuorten syrjäytyminen on osa laajempaa ilmiötä, jossa työttömyyden tai muun syyn vuoksi syntynyt osattomuus alkaa vaikuttamaan koko perheen elämään ja tulevaisuuden odotuksiin. Suomessa on edelleen paljon työkäisiä aikuisia, joilta puuttuu riittävä koulutus ja osaaminen muuttuvassa työelämässä. Koska syrjäytymisen ylisukupolvinen kierre on saatava katkeamaan, tarvitaan uudistuksia myös aikuisten osaamiseen. Siksi tulevalla vaalikaudella tulee rakentaa koulutusmahdollisuuksia aikuisille, joilta puuttuu perusasteen jälkeinen koulutus tai jotka ovat työttömänä. Aikuiskoulutuksen suuntaaminen ihmisille, jotka ovat vaarassa tippua työelämästä, vähentää välittömästä ja pitkällä aikavälillä syrjäytymisriskiä.

Tulevalla vaalikaudella tulee aloittaa uudistus, joka tähtää jatkuvan oppimisen kokonaisvaltaiseen uudistamiseen. Jokaisella työkäisellä voisi olla henkilökohtainen koulutustili, jolle kertyviä varoja voisi käyttää aikuiskoulutuksen kustannuksiin. Tämä toisi aikuiskoulutukseen kysyntälähtöisyyttä ja vastaisi nykyistä paremmin työelämän tarpeisiin. Se mahdollistaisi myös nykyistä joustavimmat ja monimuotoisemmat koulutuksen toteutukset.

SINISET

Sinisen tulevaisuuden 25 toimenpidettä nuorten syrjäytymisen estämiseksi

Nuorten syrjäytyminen on Suomen suurimpia haasteita. Siniset haluaa luoda turvallisen yhteiskunnan, jossa jokaisella nuorella on paikkansa. Nuorten työllisyyden, opintomahdollisuuksien ja harrastamisen edistäminen sekä yksinäisyyden ja pahoinvoinnin torjunta vaativat tulevina vuosina erityisen suurta huomiota.

Siniset edellyttää, että suomalainen yhteiskunta huolehtii myös niistä jäsenistään, jotka eivät siihen itse pysty. Sinisten tavoite on tukea lapsia ja nuoria sekä heidän perheitään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tällä hallituskaudella saavutettu talouskasvu ja työllisyyden kohentuminen luovat hyvän pohjan nuorten ja koko isänmaan tulevaisuudelle.

Koulutus ja vapaa-aika

1. STOP koulukiusaamiselle! Kiusaamiseen ja väkivaltaan on puututtava jämäkästi. Etenkin tulee puuttua paremmin sosiaalisessa mediassa ja koulumatkoilla tapahtuvaan kiusaamiseen. Jännittäjiä ja luokan vaihtajia on tuettava. Kiusatun sijaan kiusaajan tulee vaihtaa koulua. On otettava käyttöön ilmoitusmenettely, jolla oppilaat ja koulun henkilökunta veloitetaan kertomaan näkemästään tai kokemastaan kiusaamisesta. Myös koulukiusaamisen päättymistä on seurattava.

2. Yksinäisyyden ehkäisyn toimenpideohjelma. Ihmissuhteiden ja aktiviteettien puuttuminen johtaa ulkopuolisuuden kokemukseen. Siksi seuraavalla hallituskaudella on luotava poikkihallinnollinen toimenpideohjelma, jolla torjutaan lisääntyntä yksinäisyyttä.

3. Digitaaliset nuorisotalot. Perinteiset nuorisotalot tavoittavat vain pienen osan nuorista. Luomalla digitaalisia nuorisotaloja voidaan tavoittaa monta netin ääressä olevaa nuorta ja tukea sosiaalisten suhteiden syntymistä sekä ohjata heitä tukipalveluihin.

4. Opinto-ohjaus kuntoon. Opintojen ohjauksella edistetään sopivan alan löytymistä sekä ehkäistään välivuolia ja keskeyttämisä. Opinto-ohjauksen saatavuutta, henkilökohtaista ohjaamista ja jälkiohjausta on parannettava jokaisella opintoasteella.

5. Tukea pääsykoevalmistautumiseen. Pääsykokeita hyödyntävien oppilaitosten on tuettava nuoria kokeeseen valmistautumisessa, jolloin jokainen saisi varallisuuteensa katsomatta tukea pääsykoemateriaaliin perehtymisessä. Verkossa toteutettu valmennus edistäisi myös alueellista tasa-arvoa.

6. Työelämä- ja yrittäjyystieto pakolliseksi kouluihin. Siniset esittää työelämä- ja yrittäjyystiedon lisäämistä oppiaineeksi perusopetukseen, jolloin nuoret saisivat tarvittavia taitoja työelämässä pärjäämiseen. Myös lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa on laajennettava yrittäjyyskurssien tarjontaa.

7. Toimivat oppisopimusmarkkinat. Koulunpenkki ei houkuttele kaikkia, joten työssäoppimista on lisättävä. Siniset haluaa kaksinkertaistaa oppisopimuskoulutuksen määrän. Kisälliksi haluavan pitää aina päästä mestarin oppiin.

8. Lähiopetus ja kaveriporukka. Riittävästä lähiopetuksen määrästä on huolehdittava ja on varmistettava, ettei oppipolusta tule liian yksilövetoinen. Monille kaveriporukan merkitys on suuri ja puurtaminen sujuu paremmin, kun on tukiverkkoa ympärillä.

9. Sosiaaliset taidot ja tunnetaidot. Vuorovaikutustaitojen opettelu on otettava kiinteämmin osaksi koulupolkua. Näitä taitoja harjoittamalla ehkäistään kiusaamista ja yksinäisyyttä, ja parannetaan valmiuksia solmia ystävyysseuroja ja tulla toimeen hankalienkin tunteiden kanssa.

10. Laadukasta varhaiskasvatusta. Panostetaan varhaiskasvatukseen laatuun mm. osapäivähoidon erillisestä mitoituksesta luopumalla. Turvallinen ympäristö, mahdollisuus oppimiseen ja pysyvät hoitosuhteet ovat lapsille tärkeitä. Varhaiskasvatuksesta hyötyvät erityisesti syrjäytymisvaarassa olevat lapset.

11. Harrastuspassi valtakunnalliseksi. Sinisten hallituksessa toteuttama Harrastuspassi tulee levittää kaikkien kuntien käyttöön. Harrastuspassi on nuorten älypuhelinsovellus, jolla nuori pääsee helposti ja jopa maksuttomasti kokeilemaan eri harrastuksia. Harrastuspassi edistää mahdollisuuksien tasa-arvoa perheiden varallisuudesta riippumatta.

12. Tukea edullisiin liikuntaharrastuksiin. Liikunta lisää henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Harrastusmahdollisuudet on pyrittävä sijoittamaan lähelle koulua ja koulupäivän yhteyteen, mikä laskee kynnystä osallistua harrastuksiin. Seuraavalla hallituskaudella on kasvatettava seuratukea, jolla tuetaan nimenomaan lasten ja nuorten harrastuksia, joiden kuukausimaksut ovat alle 50 euroa.

13. Kutsunnat kaikille. Kutsunnat tulee laajentaa koskemaan koko ikäluokkaa. Tällöin kutsunnoissa voidaan tavoittaa kaikki nuoret kerralla, saada tietoa nuorten terveydentilasta, jakaa tietoa nuorten tukipalveluista sekä kannustaa nuoria liikunnan pariin.

Tuki ja turva

14. Yhden luukun taktiikka. Nuorten tukipalvelut koulutus-, työllistymis- ja harrastusasioissa on keskitettävä ympäri maata toimiviin Ohjaamoihin, joka on vakiinnutettu, menestynyt ja laajasti nuorten kehuma konsepti. Ohjaamot tarjoavat tukea nuorten arjen hallintaan.

15. Lapsiperheköyhyyttä ehkäistävä. Hyvistä koulutusmahdollisuuksista on huolehdittava ja köyhiä lapsiperheitä tuettava. Sinisten aloitteesta hyväksytty lähes 50 euron kuukausittainen oppimateriaalilisä on hyvä alku köyhien perheiden tukemiseksi. Opintotuen huoltajakorotus on nostettava 75 eurosta 150 euroon. Täydentävään toimeentulotukeen tulee määritellä yhteneväiset summat, joilla lapsien harrastuksia tuetaan.

16. Etsivällä nuorisotyöllä suoraan kentälle. Etsivän nuorisotyön toiminta on arvokasta syrjäytymisen ehkäisemisessä ja sen rahoitus on turvattava. Nuorten yksilöllistä kohtaamista täytyy lisätä esimerkiksi liikkumalla nuorten parissa lähiöissä, kouluissa ja kauppakeskuksissa. Jokaisella syrjäytyneellä nuorella tulisi olla jokin luottoaikuinen tai tukiperhe, jonka luokse kääntyä. Näin myös yksilöitä vastuutetaan kantamaan huolta nuorista.

17. Mielensterveyspalveluiden saatavuutta parannettava. Mielensterveysongelmiin on päättäväisesti puututtava jo varhaisessa vaiheessa. Etenkin tulisi kiinnittää huomiota hoitoon pääsemisen nopeuttamiseen. Myös päihde-, peli- ja some-riippuvuuteen tarjottavaa apua ja vanhemmille suunnattavaa kasvatustukea on syytä kehittää.

18. Lastensuojelun aliresursointiin on puututtava. Lastensuojelun alimiehitystä on ehkäistävä. Sopiva asiakasmäärä on korkeintaan 30 lasta sosiaalityöntekijää kohden. Liian suuret asiakasmäärät lisäävät riskiä vääriin päätöksiin ja heikentävät lasten mahdollisuuksia tuen saantiin.

19. Lastensuojelun jälkihuoltoon panostettava. Nuorille tulee tarjota psykososiaalista tukea aina sijoituksen loppumisen jälkeen, jolla tuetaan aikuiselämään siirtymistä. Jälkihuollon pitää olla muutakin kuin pelkkä asunnon hankinta ja toimeentulon turvaaminen.

20. Vanhemmuutta tuettava. Tarjotaan lapsiperheille lisää palveluita vanhemmuuden tueksi. Sähköiset tukipalvelut vanhemmille on otettava käyttöön koko maassa, ja tukea on tarjottava myös kouluikäisten lasten ja nuorten vanhemmille.

21. Sininen perusturva käyttöön. Sinisten perusturvamalli takaa heikoimmassa asemassa oleville perusturvan ilman byrokratiavuorta. Lisäksi se tekee työnteosta aina kannattavaa, koska matalapalkkaisille maksetaan palkan päälle käänteistä tuloveroa. Tämä tukee etenkin nuoria, jotka tekevät tyyppillisesti lyhyitä määräaikaista työsuhteita.

22. Pikavippien mainonta kiellettävä. Pikavipit aiheuttavat monille nuorille velkakierteen, jonka seuraukset näkyvät vuosien tai jopa vuosikymmenten päähän elämässä. Ylivelkaantumista on hillittävä esimerkiksi pikavippien mainontakiellolla ja asettamalla korkokatto.

23. Alueiden eriarvoistuminen pysäytettävä. Asuntopolitiikalla ja kaavoituksella on vaikutettava siihen, että erilaisista koulutus- ja kulttuuritaustoista lähtöisin olevia perheitä asuu samoilla alueilla. Jotta kotoutuminen onnistuu, maahanmuuttajien ei tulisi keskittyä vain suurten kaupunkien lähiöihin, jonne huono-osaisuus kasaantuu. Jakautuminen hyviin ja huonompiin kouluihin on estettävä. Koulujen arvostusta on kohotettava mm. erikoistumislinjojen avulla.

24. Maahanmuuttajanuoret osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Maahanmuuttajanuorten syrjäytyminen on kasvava ilmiö. Tärkeintä on vuorovaikutus kantaväestöön kuuluvien nuorten kanssa, jotta esimerkiksi suomen kielen oppiminen toteutuu. Esimerkiksi maahanmuuttajatyttöjen on tärkeä osallistua liikunta- ja terveyskasvatukseen, ja erillisten maahanmuuttajapalvelujen, -ryhmien ja -nuorisotilojen sijaan on pyrittävä yhteistoimintaan. On myös korostettava naisten ja miesten tasa-arvoa työllistymisen ja opiskelumahdollisuuksien edistämiseksi.

25. Ennaltaehkäisyä pysyvällä rahoituksella. Palveluiden painopistettä on yhä saatava vietyä korjaavista toimenpiteistä enemmän ennaltaehkäisyyn ja lyhytkestoisista paikallisista hankkeista on päästävä pitkäjänteiseen, valtakunnalliseen toimintaan. Hyvät käytännöt on otettava käyttöön koko maassa pysyvällä rahoituksella.

RKP

Suomen ruotsalainen kansanpuolue: Nuorilla on oikeus voida hyvin

RKP haluaa nähdä yhteiskunnan, jossa kukaan ei jää ulkopuolelle. Nuoren ihmisen syrjäytyminen on tragedia sekä nuorelle itselle että miljoonaluokan kustannus yhteiskunnalle. Syrjäytymiseen ei ole yhtä ainoa syytä, siksi tarvitsemme monipuolisia toimenpiteitä sen ehkäisemiseksi. Yhteistyö eri tahojen kanssa on oltava toimiva ja hoitoketjujen joustavia. Tarvitsemme sekä välittömiä toimia että pitkäjänteistä työtä lasten ja nuorten tilanteen parantamiseksi. Muutoksen tekemiseksi olisi tärkeää saada pysyvää rahoitusta ja pitkäjänteisyyttä.

Kun palveluja ja tukimuotoja suunnitellaan, olisi tärkeää myös kuunnella lapsia ja nuoria, he tietävät parhaiten mitä tukea ja palveluita he toivovat tilanteeseen.

Maahanmuuttajilla on suurempi syrjäytymisvaara, joten siksi toimenpiteemme ovat tärkeitä myös kotoutumisessa.

Toimenpiteet nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ovat osa vaihtoehtobudjettiamme ja kustannukset esitellään siinä.

Lapsiperheet tarvitsevat tukemme

- Lapsiperheiden auttamiseksi ja tukemiseksi tarvitaan varhaisia ja oikein kohdistettuja toimia (esimerkiksi kuntien kotipalvelu lapsiperheille)
- Koko perhe on otettava huomioon, kun vanhemmilla on ongelmia
- Kaikilla lapsilla ja nuorilla pitäisi olla mahdollisuus harrastukseen

Kaikilla lapsilla pitäisi olla yhtäläiset mahdollisuudet saada hyvä aloitus elämässään. Jotta tähän tavoitteeseen päästäisiin on tarjonnan ja menetelmien oltava tasa-arvoisia. Mitä enemmän verkostoja ja tukea lapsiperheellä on, sitä enemmän voimavaroja perheellä on.

Tutkimusten mukaan lapsen perhetilanteella on suuri vaikutus nuoruusikään. Siksi panostukset perheiden ja vanhempien tukemiseen ovat yksi tehokkaimmista keinoista syrjäytymisen ehkäisemiseksi myöhemmässä iässä. Toimivat peruspalvelut ja varhainen puuttuminen ovat avainasemassa. Varhaisilla toimenpiteillä ongelmat voidaan ratkaista ennen esimerkiksi huostaanottotarpeita. Varhaiset toimenpiteet ovat myös taloudellisesti tehokkaampia. Köyhyys vauvaperheissä on suurempi riski syrjäytymiselle kuin köyhyys lapsiperheissä. Siksi on tärkeää tukea perheitä, joissa on alle kaksivuotiaita lapsia. Tutkimusten mukaan tukipalveluilla on suurin vaikutus sinä aikana ja se on myös aika, jolloin lapsi on erityisen haavoittuvassa asemassa.

Ympäristöllä ja vuorovaikutuksella on suuri merkitys lapsen kehitykseen ja luottamukseen muihin ihmisiin. Vuorovaikutuksen puute saattaa johtaa siihen, että lapselle on vaikeaa pyytää apua, kun hän sitä tarvitsee. Perheissä, joissa vanhemmilla ei ole riittävästi energiaa lukea lapsille riskinä on, että lapsen sanavarasto on huonompi ja tämä voi ilmetä myöhemmin vaikeuksina ilmaista itseään. Siksi kirjastojen toiminta kunnissa on tärkeää ja siihen kannattaa panostaa. Kirjastojen tehtäviin kuuluu muun muassa lukutaidon edistäminen.

Sekä lasten että koko perheen tuen tarve pitäisi aina ottaa huomioon, kun vanhemmilla on erilaisia ongelmia. Perheen sairaudet, köyhyys ja työttömyys luovat merkittäviä paineita pienelle lapselle ja oireet voivat ilmaantua vasta huomattavasti myöhemmin. Perheen ja perheenjäsenten ongelmia on yleensä hoidettu itsenäisesti ja erillisesti useilla eri tahoilla, vaikka parasta olisi varmistaa, että lapsen arki muuttuu niin vähän kuin mahdollista samalla kun vanhempien ongelmia ratkaistaan. Vanhemman tilanteesta huolimatta lapsen on tärkeä päästä kouluun ja harrastuksiin. Kunnissa on myös varmistettava, että jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastuksiin. Kukaan ei saa jäädä ilman vapaa-ajantoimintaa ja sosiaalisia suhteita, joita harrastukset tarjoavat.

Syrjäytyminen siirtyy usein sukupolvelta toiselle ja kierteen katkaisemiseksi lapsiperheiden tukeminen on avainasemassa. RKP haluaa riittäviä panostuksia kuntien kotipalveluihin. Niillä perheillä, joilla on avun ja tuen tarve, kynnyksellä olla yhteydessä kotipalveluihin pitäisi olla matala.

Sosiaaliturvan on tuettava perheitä

- Lapsilisän yksinhuoltajakorotusta on nostettava ja yksinhuoltajakorotuksen ja toimeentulotuen yhteys toisiinsa tulee poistaa
- Perhevapaita on uudistettava 6+6+6-mallin mukaisesti

Lapsiköyhyys on lisääntynyt Suomessa. Kaikkein yleisintä se on yksinhuoltajaperheissä. Vähävaraisissa perheissä elävien lasten määrä on lähes kolminkertaistunut kahdenkymmenen vuoden aikana. Noin 20 prosenttia kaikista perheistä on yksinhuoltajaperheitä ja suurimmassa osassa näistä, 86 prosentissa, äiti on perheen huoltaja. Tällä hetkellä 20 prosenttia yksinhuoltajaperheistä on pienituloisia, 1990-luvun puolivälissä osuus oli noin 10 prosenttia.

Sosiaaliturvaa Suomessa on siksi vahvistettava. Yksinhuoltajaperheillä on useita haasteita yhteiskunnassamme. Tilannetta helpottaisi lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen nostaminen ja lain muuttaminen niin, että lapsilisän yksinhuoltajakorotus ei enää pienennä toimeentulotukea. Tällä tavalla yksinhuoltajien taloudellinen tilanne voi parantua. On epäoikeudenmukaista, että nykytilanteessa juuri yksinhuoltajat monessa tapauksessa menettävät hyödyn lapsilisän yksinhuoltajakorotuksesta.

RKP haluaa, että lapsiperheiden taloudellinen tilanne on turvattu. Äitien osallistuminen työelämään on kytköksissä tähän ja siksi tarvitsemme myös perhevapaaudistuksen.

Laadukas varhaiskasvatus

- Kaikilla kolme vuotta täyttäneillä lapsilla tulee olla oikeus neljään tuntiin maksutonta varhaiskasvatusta päivässä.

Perheen sosioekonominen tausta on saanut entistä suuremman merkityksen lapsen koulumenestykselle. Tämä kehitys on pysäytettävä ja kaikille lapsille on annettava samat mahdollisuudet menestyä. Mitä enemmän ja monipuolisemmin panostetaan varhaiskasvatukseen, sitä vähemmän tarvitaan korjaavia toimenpiteitä myöhemmin.

Suomessa vain noin 75 prosenttia lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen. Tämä on hälyttävää, ottaen huomioon miten tärkeää varhaiskasvatus on lapsen oppimisen, sosiaalisten taitojen ja kehityksen kannalta. Suomi on selvästi alemmalla tasolla muihin Pohjoismaihin verrattuna, missä osallistumisaste on 90 – 98 prosenttia. Siksi RKP haluaa turvata kaikille lapsille laadukkaan varhaiskasvatuksen vanhempien taloudellisesta tilanteesta riippumatta. Laadun varmistamiseksi emme hyväksy mahdollisuutta suurentaa ryhmäkokoja yli kolmevuotiaille lapsille. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on tärkeä.

Lasten hyvinvointi on oppimisen edellytys

- Oppilashuollolla ja opinto-ohjauksella on oltava riittävästi resursseja, jotta lapsia voidaan tukea kouluissa
- Lisävuosi peruskoulutuksessa sitä tarvitseville
- Lähiopetustakuu toiselle asteelle

Jotta lapset ja nuoret pystyisivät suorittamaan perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen menestyksekkäästi heidän on voitava hyvin. Kaikilla lapsilla tulee olla oikeus turvalliseen ja viihtyisään kouluun ilman kiusaamista. Hyvinvoinnin edellytys on, että lapset ja nuoret voivat helposti tavata koulukuraattorin, -psykologin ja terveydenhoitajan. Kouluihin tarvitaan myös enemmän psykiatrisia sairaanhoitajia. Palvelujen saanti ei saa olla riippuvainen missä päin Suomea lapsi tai nuori asuu.

Toimivien matalan kynnyksen palvelujen tarjoaminen kouluissa ja resurssien riittävyys on keskeistä, jotta lapsillamme on edellytykset voida hyvin. Maamme tulevaisuus on riippuvainen siitä, että annamme tuleville sukupolville parhaat mahdolliset edellytykset.

Nuorisotyön on oltava siellä missä nuoret ovat ja siksi on tärkeää, että nuorisotyö näkyy kouluissa. Tarvitsemme kouluun enemmän aikuisia, jotka ovat käytettävissä, kun lapset ja nuoret tarvitsevat tukea.

Hyvällä oppilashuollolla ja opinto-ohjauksella on tärkeä rooli syrjäytymisen ehkäisemisessä. Opinto-ohjaus auttaa nuorta löytämään sopivan koulutusalan, jolloin opintojen keskeyttäminen vähenee. Aika peruskoulun ja toisen asteen välillä on kriittinen. Jos nuori keskeyttää toisen asteen tutkinnon riski on suuri, että hän ei ikinä saa tutkintoa. Tällä hetkellä noin 10 prosentilta yhdeksännen luokan päättävistä puuttuu riittävät taidot jatkaa opiskelua. Siksi kunnilla on oltava

riittävä rahoitus, jotta ne voivat tarvittaessa järjestää oppilaalle lisävuoden peruskoulutuksessa. Lisävuosi voi olla oppilaalle oikea tapa hankkia tarvittavat tiedot ja taidot, joilla vahvistetaan motivaatiota opiskelun jatkamiseen.

RKP:n mielestä kaikilla ammattikoulu- ja lukio-oppilailla tulisi olla oikeus lähiopetukseen ja ehdotamme siksi lähiopetustakuuta toiselle asteelle.

Reilu mahdollisuus kaikille

- Lisää rahoitusta nuorisotyölle ja muuhun ennaltaehkäisevään toimintaan

Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria. Jokaiselle nuorelle tulee varmistaa mahdollisuus päästä elämässään eteenpäin ja etsivä nuorisotyö on siihen tehokas väline. Yksikään nuori ei saa jäädä ilman koulutusta tai kuntoutusta.

Millä on yhteinen vastuu siitä, että nuoret saavat mahdollisimman hyvän alun elämälleen ja että yhteiskunta aktiivisesti tukee heitä, jotka sitä eniten tarvitsevat. Tavoitteeseen pääseminen tarvitsee resursseja, mutta vaihtoehto, eli nuorten auttamatta jättäminen, luo pitkällä aikavälillä huomattavasti korkeampia kustannuksia.

RKP:n tavoite on, että kaikilla lapsilla olisi opiskelupaikka peruskoulun jälkeen ja että toisen asteen jälkeen kaikilla olisi työ- tai opiskelupaikka.

Miten saadaan nuorille työpaikka?

- Työpaja- ja työkokeilupaikkojen määrää tulisi lisätä
- Opintotuen tuloarajaa tulee korottaa 50 prosentilla

Nuorisotyöttömyyden alentaminen ja nuorten auttaminen työelämään siirtymisessä ovat välttämättömiä toimia syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Talouden suhdannevaihtelut vaikuttavat nuorten työllisyyteen moninkertaisesti aikuisväestöön verrattuna. Mahdolliset tulevaisuuden suunnitelmat asunnon ostamisesta ja perheen perustamisesta saattavat jäädä jälle, kun yhteiskunta pettää.

Työpaja- ja työkokeilupaikkojen määrää pitäisi lisätä. Toisen asteen ja työelämän kanssa tehtävää yhteistyötä tulee edelleen kehittää, jotta nuorten harjoittelupaikat ja mahdollisuus oppisopimuskoulutukseen turvataan.

Ohjaamot, joka löytyvät eri puolilta Suomea on hyvä esimerkki palvelusta, jossa nuori voi saada apua työnhakuun, mutta myös koko elämäntilanteeseen. On järkevää, että apu on saatavissa yhdestä paikasta sen sijaan että joutuisi juoksemaan paikasta toiseen.

Työskentely opiskeluaikana antaa kokemusta ja yhteyksiä työelämään, siksi ne opiskelijat, jotka haluavat tehdä töitä opintojen ohella on saatava mahdollisuus siihen.

VASEMMISTOLIITTO

Oikeus luottaa tulevaan - vasemmistoliiton 5 keinoa nuorten syrjäytymisen estämiseksi

Laajennetaan oppivelvollisuus toiselle asteelle 18 vuoden ikään ja tehdään toisen asteen oppimateriaaleista maksuttomia

Tällä hetkellä kasvatus- ja koulutusjärjestelmä ei pysty ajoissa ehkäisemään oppimisongelmia, koulutustason periytymistä, nuorten syrjäytymistä, peruskoulun eriarvoistumista tai sukupuolten välisiä eroja oppimistuloksissa. Tasa-arvoisempi koulutus edellyttää oppivelvollisuuden uudistamista.

Jotta voimme tehokkaasti ehkäistä nuorten syrjäytymistä, Suomalaista koulutusjärjestelmää ja perusopetusta on vahvistettava niin, että riittävät perustiedot ja -taidot voidaan turvata jokaiselle nuorelle. Kaikille nuorille tulee tarjota riittävät valmiudet siirtyä toisen asteen opintoihin. On arvioitu, että useammalla kuin yhdellä kymmenestä 16–65-vuotiaasta suomalaisesta on suuria puutteita lukutaidossa. Myöskään nuorista yksi kymmenestä ei osaa lukea kunnolla tai ei ymmärrä lukemaansa.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi vasemmistoliitto pidentäisi oppivelvollisuusiän 18 vuoteen ja ulottaisi oppivelvollisuuden toiselle asteelle. Oppivelvollisuusiän korottaminen ja laajentaminen yhdistettynä maksuttomiin oppimateriaaleihin on tehokas keino ehkäistä koulutuksen ulkopuolelle jäämistä ja koulutuksen keskeyttämistä. Oppivelvollisuusiän nostaminen takaisi jokaiselle nuorelle paikan lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa tai oppisopimuskoulutuksessa.

Taataan maksuton ehkäisy alle 25-vuotiaille nuorille koko maassa

Raskauden ja seksitautien ehkäisymenetelmien hinta on rakenteellinen tekijä, joka voi ylläpitää nuorten terveys- ja hyvinvointieroja. Raskaudenehkäisyvalmisteet ovat Kela-korvausjärjestelmän ulkopuolella ja kulut jäävät siten kokonaisuudessaan käyttäjälle. Erityisesti tehokkaimmat, pitkäaikaiset ehkäisymenetelmät, ehkäisykierukka ja -kapseli, ovat investointina liian suuri osalle nuorista ehkäisyn tarvitsijoista. Tämä asettaa nuoria eriarvoiseen asemaan.

Sosioekonominen tausta vaikuttaa aborttiriskiin – keskeytykset painottuvat huono-osaisimpaan väestöryhmään, kuten nuorille, joilla on lastensuojelutausta, toimeentulotuen tarvetta itsellä tai perheessä. Maksuton ehkäisy on keino yhdenvertaistaa mahdollisuuksia seksuaaliterveydestä huolehtimiseksi, eli tasata taustaerojen vaikutusta. Raskauden keskeytys voi olla kokemuksena raskas ja nuorella iällä vanhemmaksi päätyminen taas voi osaltaan jatkaa ylisukupolvittuvaa

huono-osaisuutta. Teinivanhemmuus voi johtaa koulunkäynnin keskeytymiseen ja vaikeaan työllistymiseen. Tutkimukset kertovat myös teinivanhempien lasten kokevan erilaisia akateemisia ja sosiaalisia haasteita.

Vantaalla ehkäisyn maksuton tarjonta johti alle 20-vuotiaiden ryhmässä aborttien määrän putoamiseen 36 % ja 20-24-vuotiaiden ryhmässä 14 %. Maksuttomuus lisäsi ehkäisyn käyttöönottoa, mikä kertoo siitä, että Suomessa on tyttöjä ja naisia, joilla on tarve ehkäisylle, mutta ei riittävästi mahdollisuuksia sen hankintaan.

Varmistetaan nuorille nopea ja kattava pääsy mielenterveyspalveluihin

Nuorten mielenterveysongelmiin tulee antaa apua nykyistä oikea-aikaisemmin, nopeammin ja tehokkaammin. Kiireellisessä tilanteessa hoidon tarpeen arviointiin on päästävä vuorokauden kuluessa. Laitos- ja avohoidon yhteistyötä tulee parantaa ja hoidon jatkuvuus turvata. Psykiatrisen avohoidon resursseja tulee lisätä, jotta sairaalassa aloitettu hoito jatkuisi ilman keskeytyksiä myös kotona.

Mielenterveyden ongelmat koskettavat monia. Vuonna 2014 työkyvyttömyyseläketä psykiatrisella diagnoosilla sai 1.2 % 16–29-vuotiaista. Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta on kokenut noin 12 % Kouluterveyskyselyyn vastanneista. Mielialastaan vuoden sisällä huolestuneita on paljon tätä enemmän, noin 27 % peruskoulussa ja ammattioppilaitoksissa opiskelevista ja 35 % lukiolaisista. (THL)

Tehokkainta mielenterveyden hoitoa ovat ennaltaehkäisevät palvelut, kuten hyvin resursoitu koulu- ja opiskeluterveydenhuolto. Ongelmien ennaltaehkäisy on aina inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti järkevämpää, kuin odottaa vaikeuksien ilmaantumista ja tarjota sitten korjaavia palveluita.

Tehostetaan lastensuojelun jälkihuoltoa

Lastensuojelun jälkihuolto on monen nuoren kohdalla viimeinen mahdollisuus kiinnittyä yhteiskuntaan ja katkaista ylisukupolvinen huono-osaisuus. Jälkihuolto on äärimmäistä korjaavaa työtä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien parissa. Jälkihuollon merkitystä ei riittävässä määrin ymmärretä, sen menetelmiä ei evaluoida ja vaikuttavuutta tutkita. Jälkihuolto vastaanottaa moniongelmaisia nuoria, joiden taustalla on pitkäaikaista huono-osaisuutta. Jälkihuoltoon nuorten psykiatrisen sairastavuus on suurta, päihteidenkäyttö ja riippuvuudet tavallisia. Jälkihuoltotutkimuksen mukaan 40 % jälkihuollon asiakasnaisisista on ollut raskaana.

Nuorten syrjäytymisen estämiseksi lastensuojelun jälkihuoltoa on välttämätöntä kehittää kiireellisesti tarvetta vastaavaksi. Vastuun jälkihuollon toteuttamisesta ja arvioinnista tulee jakautua usean ministeriön ja kuntatasolla usean toimialueen alle ja resurssien tulee riittää nuoren

kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseen. Eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä lisäämällä jälkihuollon asiakkaiden monialaiset ongelmat tulevat tehokkaammin kohdatuiksi.

Tunnistetaan syrjäytymisen juurisyyt nykyistä paremmin ja kohdennetaan palveluresurssit oikein

Perheen hyvinvointi on lapsen hyvinvointia. Perheen huono-osaisuus, eritoten kasautunut huono-osaisuus, nostaa nuoren syrjäytymisriskiä merkittävästi. Perheen pitkittynyt toimeentulotuen tarve, vanhemman psykiatrinen sairaus ja matala koulutustaso lisäävät nuoren riskiä jäädä itse syrjään aikuisiällä. Näiden lasten ja perheiden varhainen tunnistaminen ja avun tarjoaminen voivat olla yksittäisistä toimista tehokkainta syrjäytymisen ehkäisyä. Tutkimustietoa syrjäytymisen juurisyyistä on saatavilla ja tätä tietoa on käytettävä resursseja kohdennettaessa, oli kyse sitten kunnasta, maakunnassa tai vaikka valtion budjetista.

Lapsiperheiden matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluita tulee lisätä ennen kuin perheen ongelmat päätyvät lastensuojeluun asti. Velvoittava, kaksivuotinen esikoulu, erityinen tuki ja joustava esi- ja alkuopetus ovat myös työkaluja syrjäytymisen ehkäisyssä.

VIHREÄT

Koulutus kantaa - syrjäyttäminen seis!

Yksikään nuori ei "mene ja syrjäydy". Syrjäytyminen on mekanismi, jossa huono-osaisuus kasautuu. Saavuttaaksemme yhteiskunnan, jossa yksikään nuori ei joudu syrjään, politiikan katse on kohdistettava syrjäyttäviin rakenteisiin. Yksilöiden lisäksi täytyy olla huolissaan myös siitä yhteiskunnasta, joka syrjäyttää – siihen voidaan politiikalla vaikuttaa.

Hallitus on tällä kaudella leikannut koulutuksesta yhteensä noin miljardin. Se on muun muassa rajannut lasten oikeutta subjektiiviseen varhaiskasvatukseen, kasvattanut ryhmäkokoja varhaiskasvatuksessa ja peruskouluissa sekä vienyt opettajat ammatillisista oppilaitoksista. Myös nuorisotakuun resursseja on vähennetty roimasti.

Vihreän politiikan ydin on ennaltaehkäisevässä toiminnassa ja varhaisen vaiheen tuen tarjoamisessa. Jokaisen syrjäytyneen nuoren taustalla on oma ja ainutlaatuinen tarina. Joillakin huono-osaisuuden riskit alkavat jo varhaislapsuudessa, kun toisilla äkillinen elämänmuutos ja laajempien tukiverkostojen puute voi sysätä elämän raiteiltaan.

Me-säätiön mukaan Suomessa on noin 66 000 koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevaa 15–29-vuotiasta nuorta. Lastensuojelutaustaisilla nuorilla riski pudota on muita suurempi. Putoaminen koulutuksen tai työn piiristä heti nuorena on inhimillisesti raskasta ja yhteiskunnalle kestämatöntä. Yhteiskunnalle nuorten syrjäytymisen on arvioitu maksavan jopa 3,2 miljardia euroa vuodessa. Ennaltaehkäisevän työn avulla nuorille voidaan luoda valoisampi tulevaisuus – ja samalla syrjäytymisestä johtuvat kustannukset voitaisiin välttää. Hyvinvointi alkaa turvallisesta kodista, varmistetaan asunto jokaiselle nuorelle ja käännetään nuorten asunnottomuus laskuun. Myös nuorten mielenterveysongelmiin on saatava apua nykyistä nopeammin: jopa joka neljäs nuori kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä.

Syrjäytymisen ehkäisyn tulee tapahtua monella tasolla, alkaen yksilön ja perheen tukemisesta ja päätyen yhteiskunnan syrjäytymistä tuottavien rakenteiden purkamiseen ja nuoria osallistavien rakenteiden luomiseen. Syrjäytymisen ymmärtäminen lapsuudesta aikuisuuteen etenevänä prosessina tuo esiin lapsuuden elinolojen ja erilaisten siirtymien merkityksen. Syrjäytymisen ehkäisyssä on tärkeää myös paikantaa sosiaalisten ongelmien ylisukupolvista periytymistä.

Vihreät tarjoaa kestävämmän vaihtoehdon hallituksen eriarvoistavalle ja syrjäyttävälle politiikalle. Vihreät esittää noin puolen miljardin euron panostuksia seuraavan neljän toimenpidepaketin toteuttamiseksi hallituskaudella 2019–2023.

Heti ensi vuodelle vihreät esittää tulevaisuusbudjetissaan 761 miljoonan euron panostuksia koulutukseen sekä 411 miljoonaa euroa köyhyyden torjuntaan. Nyt tarvitaan todellisia tulevaisuusinvestointeja koulutuksen kunnian palauttamiseksi, lasten luokkayhteiskunnan torjumiseksi ja köyhyyden kitkemiseksi. Vain näin voimme ehkäistä kunnianhimoisesti syrjäytymistä ja purkaa yhteiskunnan syrjäyttäviä rakenteita!

1. LAADUKAS VARHAISKASVATUS ON TEHOKKAIN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISYÄ

Kaikki lapset hyötyvät varhaiskasvatuksesta, mutta erityisen suurta vaikuttavuus on heikommista oloista tulevilla lapsilla, joiden kasvuympäristössä on heidän kehitystään haittaavia tekijöitä kuten päihteiden käyttöä, vanhempien terveysongelmia tai sosiaalisen vuorovaikutuksen ongelmia.

Lasten syrjäytymiskehityksen ehkäisyssä ja ongelmien varhaisen havaitsemisen näkökulmasta on ratkaisevaa, että lapset osallistuvat laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Tutkimusten mukaan varhaiskasvatukseen panostaminen maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin. Mitä varhaisemmassa vaiheessa erilaisiin syrjäyttäviin kierteisiin puututaan, sitä vähemmän tarvitsemme myöhemmin korjaavia toimenpiteitä.

Toimenpiteet:

- Palautetaan jokaisen lapsen subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa asiantuntijoiden yksimielinen viesti oli vuonna 2015 laista päätettäessä, että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksen myötä lasten eriarvoisuus, kaltoinkohtelu ja syrjäytyminen lisääntyvät. Yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen on palautettava, sillä meillä ei ole varaa rakentaa lasten luokkayhteiskuntaa.
- Palautetaan varhaiskasvatuksen ryhmäkoot ja henkilöstömitoitus hallituskautta edeltävälle tasolle. Huolehditaan siitä, että ryhmäkoot pysyvät kohtuullisina. Koulutetut, turvalliset ja luotettavat aikuiset kannattelevat päiväkodin arkea ja puuttuvat kiusaamiseen. Heillä pitää olla aikaa kohdata lapset yksilöinä ja suunnitella pedagogista toimintaa.
- Toteutetaan maksuton varhaiskasvatus 5-vuotiaille ja tehdään esiopetuksesta kaksivuotista alkaen 5-vuotiaista. Nykyään jopa 22 prosenttia 5-vuotiaista on varhaiskasvatuksen ulkopuolella. Erityisen moni eniten varhaiskasvatuksen tukea tarvitsevistä lapsista on tässä joukossa. Laajentamalla esiopetuksen kaksivuotiseksi varmistetaan jokaisen lapsen pääseminen omaa kehittymistään tukevan ja iälle sopivan pedagogisen tuen piiriin. Laajentamisen rinnalla esiopetuslakia on päivitettävä niin, että se vahvistaa 5-vuotiaiden oikeutta kattavampaan varhaiskasvatukselliseen tukeen yhdenvertaisesti erilaisissa kunnissa.
- Jalkautetaan psykologipalvelut varhaiskasvatukseen. Psykologi osana varhaiskasvatuksen ammattilaisten joukkoa tukisi nykyistä paremmin lapsen kehitystä. Lisäksi se tukisi muun varhaiskasvatuksen henkilöstön osaamista ja jaksamista, mikä lisäisi omalta osaltaan varhaiskasvatuksen laatua.

2. PERUSKOULUSTA EVÄÄT ELÄMÄÄN

Asiantuntijoiden arvioiden mukaan kaikkein tehokkainta syrjäytymisen ennaltaehkäisyä on varmistaa jokaiselle nuorelle hyvä oppimispolku ja toisen asteen loppututkinto. Lasten ja nuorten koulutukseen panostaminen on paitsi inhimillisesti oikein myös yhteiskunnalle taloudellisesti kannattava investointi.

Haluamme varmistaa, että kaikki pysyvät opinpolulla. Koulun on kyettävä nostamaan heikommin pärjääviä, tukemaan erityistä tukea tarvitsevia ja antamaan kaikille lapsille hyvät eväät elämään.

Hyvä ja kannustava koulutus on paras turva niin yksilön kuin yhteiskunnan menestykselle.

Toimenpiteet:

- Varmistetaan kaikkien koulujen riittävät resurssit ja osoitetaan lisäksi tarveperusteista lisärahaa eli ylimääräistä tukea alueille ja kouluihin, jotka niitä eniten tarvitsevat. Koulutusleikkaukset ovat kasvattaneet peruskoulun ryhmäkokoja ja kuntien väliset erot opetuksessa ovat kasvaneet. Erotus peruskoulun aikana annettavan opetuksen määrässä voi olla jopa puoli vuotta. Haluamme että jokainen suomalainen koulu on hyvä - postinumerosta riippumatta.
- Huolehditaan riittävä rahoitus erityisopetuksen kolmiportaiselle tuelle. Yhä useampi oppilas on nykyään erityisen tai tehostetun tuen piirissä jossain vaiheessa opinpolkuaan. Tuen piirissä olevat oppilaat ovat pääosin integroituna yleisopetuksen ryhmiin, minkä vuoksi luokanopettajan työparina luokassa tarvitaan yhä useammin erityisopettajaa tai koulunkäynninohjaajia. Jotta jokaisen oppilaan aito kohtaaminen arjessa, tarvittavan tuen tarjoaminen ja laadukkaan pedagogiikan toteuttaminen voidaan turvata, tarvitaan riittävät resurssit myös erityisopetukseen.
- Pelastetaan pojat - tarjotaan opettajille täydennyskoulutusta sukupuolen moninaisuudesta ja varmistetaan, että kaikkiin sukupuoliin kohdistuu samat odotukset. Poikien asema suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on tyttöjä heikompi. Kouluissa pojat kokevat tyttöjä enemmän kiusaamista, väkivaltaa ja yksinäisyyttä. Ero tyttöjen ja poikien lukutaidossa on OECD-maiden suurin. Sukupuolen moninaisuus ei näy tilastoissa.
- Laajennetaan koulukiusaamisen ehkäisemisen hankkeista (KiVa koulu) saadut hyvät käytänteet valtakunnallisiksi. Kiusaamisen jäljet voivat vaikuttaa läpi elämän. KiVa koulu -hankkeella kiusaaminen saatiin vähentymään usein jopa puolella. Hallitus on leikannut hankkeiden rahoitusta. Kiusaamiseen ja väkivaltaan on oltava nollatoleranssi kaikissa kouluissa. Hankkeiden hyvistä kokemuksista on tehtävä pysyvä osa kaikkien koulujen toimintaa, jotta monien lasten ja nuorten ongelmien juurella oleva kiusaaminen voidaan saada loppumaan. Koulujen oppilashuollon henkilöstöllä on tärkeä roolinsa kiusaamisen ehkäisemisessä, mutta myös esimerkiksi nuorten mielenterveyden edistämisessä.

3. TOISEN ASTEEN KOULUTUS JA OPINTO-OHJAUS VIITOITTAVAT TIEN TULEVAAN

Hallitus on leikannut koko toiselta asteelta isosti, mutta erityisen haitalliset leikkaukset se on tehnyt ammatilliseen koulutukseen. Ammatillisen koulutuksen rahoituksesta on tällä kaudella lohkaistu lähes 200 miljoonaa euroa. Massiiviset leikkaukset ovat vähentäneet lähiopetuksen määrää useilla viikkotunneilla ja samalla vienynt opettajat luokahuoneista.

Massiiviset leikkaukset ovat avanneet vaarallisen syrjäytymisen polun monelle toisen asteen opiskelijalle. Koulupudokkuus on lisääntynyt ammatillisessa koulutuksessa noin kolmella prosenttiyksiköllä viimeisen parin vuoden aikana. Amis 2018 -tutkimuksen mukaan noin puolet opiskelijoista toivovat, että opettajilla olisi enemmän aikaa keskustella opiskelijoiden kanssa heidän asioistaan. 40 prosenttia opiskelijoista puolestaan toivoo, että opinto-ohjaajalla olisi enemmän aikaa keskustella heidän kanssaan.

Toimenpiteet:

- Palautetaan opettajat ammatillisiin oppilaitoksiin ja turvataan riittävät resurssit lähiopetukselle. Ammatillisen koulutuksen uudistuksen jälkeen kouluissa pärjäävät vain kaikista omatoimisimmat opiskelijat. Opintojen sujumisen ja keskimääräisen viikottaisen lähiopetuksen määrällä on suora suhde. Lähiopetus mahdollistaa myös opetuksen räätälöimisen opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Yksinäisyys, kiusatuksi ja syrjityksi tuleminen kokemukset ovat riskitekijöitä opintojen keskeyttämiselle. Lähiopetuksessa tapahtuva ryhmäyttäminen on tehokasta kiusaamisen ennaltaehkäisyä.
- Toteutetaan maksuton toinen aste kaikille opiskelijoille iästä riippumatta. Toiselle asteelle hakeutuminen on ensimmäinen askel tulevaisuuden unelmien toteutumiseen. Jokaisella tulee olla aito mahdollisuus valita itselleen sopiva ja mielekäs koulutusala lompakon paksuudesta riippumatta. Pelastakaa Lapset ry:n kyselyn mukaan lähes 60 prosentille opiskelijoista toisen asteen opintojen kustannukset ovat aiheuttaneet taloudellisia haasteita. Joka neljäs toisen asteen keskeyttänyt kertoo, että opintojen keskeyttämiseen on vaikuttanut heikko rahatilanne. Rahan puute ei saa vaikuttaa siihen, saako nuori suoritettua opintonsa loppuun.
- Toteutetaan oppivelvollisuuden pidentäminen. Jokaiselle nuorelle on taattava vähintään toisen asteen koulutus. Oppivelvollisuus on paras tapa ehkäistä koulupudokkuutta ja varmistaa myös kattava tuki nuorelle ilman väliinputoamisen riskiä. Tämä velvoittaa kuntia ja oppilaitoksia varmistamaan koulutuspaikan saamisen ja riittävän tuen.
- Aloitetaan tukiohjaus yläkoulussa ja jatketaan sitä toisen asteen ensimmäisen vuoden loppuun asti. Taataan kaikille ammattitaitoinen ja riittävästi resursoitu opinto-ohjaus, joka tukee sujuvaa koulunkäyntiä, oman polun löytämistä sekä esittelee erilaisia jatko-opintovaihtoehtoja ja purkaa eri aloihin liittyviä ennakkoluuloja ja sukupuolittuneisuutta. Nuoren yhteys tuttuun opinto-ohjaajaan katkeaa usein nivelvaiheessa ja yhteistyö uuden opinto-ohjaajan kanssa alkaa vasta toisella asteella. Tämä kasvattaa riskiä koulupudokkuuteen sekä syrjäytymiseen. Tarjotaan tukiohjausta opiskelijoille, joilta puuttuvat jatkosuunnitelmat peruskoulun jälkeen, joilla on motivaatio-ongelmia tai heikot mahdollisuudet saada toisen asteen opiskelupaikka.

4. TAATAAN HYVÄ LUKU- JA KIRJOITUSTAITO KAIKILLE JA PÄIVITETÄÄN NUORISOTAKUU

Lukutaitoa on helppo arvostaa ja juhlapuheissa mainita Suomen menestys Pisa-tuloksissa. Tosiasiassa lukutaito on Suomessa kuitenkin kääntynyt laskuun. Tämä on huolestuttava ilmiö, joka edellyttää pikaisia toimia.

Kieli on tärkeä vuorovaikutuksen väline. Ongelmat kielen kehityksessä ennustavat ongelmia myös sosiaalisella alueella. Riittävien luku- ja kirjoitustaitojen turvaaminen ehkäisee syrjäytymistä ja vähentää eriarvoisuutta.

Laajojen koulutusleikkausten lisäksi hallitus on tällä kaudella leikannut isosti myös nuorisotakuusta, minkä johdosta siitä on tullut vaikeasti hahmotettava tilkkutäkki. Tarvitsemme tiheimmän turvaverkon niiden nuorten tueksi, jotka ovat eksyneet koulutuspolulta eivätkä pääse kiinni koulutukseen tai työelämään.

Toimenpiteet:

- Luodaan kansallinen strategia lukutaitoerojen vähentämiseksi. Lukutaito on kansalaistaito ja -oikeus. Suomen hallitusohjelmaan tulee kirjata kansallinen strategia hyvän luku- ja kirjoitustaidon turvaamisesta jokaiselle – sukupuolesta, vanhempien varallisuudesta tai asuinpaikasta riippumatta.
- Parannetaan kirjastojen saavutettavuutta ja varhaiskasvatuksen toimijoiden, oppilaitosten ja kirjastojen välistä yhteistyötä. Pidetään kirjaston käyttö maksuttomana myös tulevaisuudessa, jotta jokaisella on samat mahdollisuudet käyttää kirjastopalveluita. On varmistettava lapsen asuin- tai koulupaikasta huolimatta, että jokaisella on samat mahdollisuudet luku- ja kirjoitustaitojensa kehittämiseen kirjastopalveluita käyttämällä.
- Muuttuva maailma vaatii monilukutaitoa. Tuodaan tietotekniikka aidosti luku- ja kirjoitustaitojen kehittämisen avuksi. Taataan päiväkodeille ja kouluille riittävät resurssit kielen kehitystä ja lukemisen oppimista tukevien laitteiden hankintaan ja niiden käyttöön vaadittaviin koulutuksiin.
- Tuetaan maahanmuuttajien ja pakolaisten luku- & kirjoitustaidon kehittymistä. Varmistetaan suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetuksen laatu ja riittävyys sekä mahdollisuudet opiskella omaa äidinkieltä.
- Tehdään nuorisotakuun kokonaisarviointi ja lisätään resursseja etsivään nuorisotyöhön. Perustetaan riippumaton työryhmä, joka arvioi nuorisotakuuta kokonaisuutena. Arviossa tulee ottaa huomioon aikaisempien selvitysten politiikkasuositukset sekä koota yhteen hyvät käytänteet. Nuorten rinnalla kulkeva etsivä nuorisotyö tarjoaa puolestaan nuorelle luottamuksellisen aikuiskontaktin, joka auttaa pulmatilanteissa ja saavuttamaan muut palvelut.
- Laajennetaan Ohjaamo-toimintaa ja lisätään sen markkinointia. Ohjaamo-palvelu on hyvä esimerkki palvelusta, joka riittävän laajana ja saavutettavana on toimiva ratkaisu nuorten tukemiseen. Nykyinen Ohjaamo-toiminta kaipaa laajentamista ja parempaa markkinointia: toimintaa tulisi jalkauttaa enemmän esimerkiksi kouluihin. Ohjaamo-toiminnan moniammatillisuus tulee turvata.

